

LIETUVIŲ

DIENOS

LOS ANGELES BURMISTRAS N. POULSON
SU LIETUVAITĖMIS

LITHUANIAN DAYS
MARCH, 1954

1954 M. KOVO MEN.

TURINYS

CONTENTS

Pulgis Andriušis, KOVA DĖL KŪRYBOS TECHNIKOS	3
J. Matulionis, KANADOS PAVYZDYS AMERIKAI	5
S. Narkėliūnaitė, VIENO ASMENS DELEGACIJA JUNG TINĖSE TAUTOSE	7
V t. Tamulaitis, LAIDOTUVĖS	8
Stasė Prapuolenytė, SIDABRINIS PAMUŠALAS	9
St. Lušys, VLIKo AT SIRADIMAS IR DARBO PRADŽIA	9
V. Ramanauskas, MASINIO GIEDOJIMO REIKALU	11
A. V. B., TORONTO LIETUVIAI	12
THE HORROR OF GENOCIDE by Prof. Raphael Lemkin	17
THE LITHUANIAN R. C. ALLIANCE OF AMERICA	18
U. S. SENATE INVESTIGATES LITHUANIA'S SEIZURE	19
DULLES ON LITHUANIA	19
LITHUANIAN MASKS by J. Balys, Ph. D.	20
OUTPOST OF DEMOCRATIC CIVILIZATION by Sen. H. H. Humphrey	20
LITHUANIANS MAKE NEWS	21
LITHUANIAN AFFAIRS IN THE U. S. PRESS	22

Juozas VITĖNAS	Vyr. Redaktorius / Editor-in-Chief
Leonardas VALIUKAS	Vyr. Redaktorius Pavad. / Managing Editor
Milton C. STARK	Angliškos dalies redaktorius / Editor of English Section
Povilas PUZINAS	Redaktorius-dailininkas / Art Editor
Juozas KOJELIS	Literatūros sk. redaktorius / Literature Editor

Redaktoriai atskirose vietose / Assistant Editors — VL. ADOMAVIČIUS, Athol, Mass.; A. BAJORINAS, Toronto, Ont., Canada; J. IGNATONIS, Chicago, Ill.; S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.; V. ROCEVIČIUS, Cleveland, Ohio; C. SURDOKAS, Baltimore, Md.; A. ŠALČIUS, Brooklyn, N. Y.; A. VINGIS, Melbourne, Australia; V. VOLERTAS, Philadelphia, Pa.; V. ŽVIRZDYS, Madison, Wisc.

Antanas F. Skirius, leidėjas / Publisher

Juozas URBONAS .....

Administratorius / Business Manager

Straipsniai, prie kurių yra pažymėtas autorius arba pridėti jo inicialai, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę.

The opinions expressed in signed or initialed articles are not necessarily those of the Editors.

Redakcijos ir administracijos adresas:
Address all Editorial and Subscription Mail to
9204 S. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF
Phone - PL. 4-1377

"LIETUVIŲ DIENOS" yra sujungtos su "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ"

"THE LITHUANIAN DAYS" is combined with "CALIFORNIA LITHUANIAN"

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn. / Published monthly, except July and August

Atskiro numerio kaina 45 centų

Single Copy 45c

PRENUMERATA metams — \$4.00 bet kokiame pasaulio krašte. GARBĖS PRENUMERATA \$10.00

SUBSCRIPTION \$4.00 per year in any country of the world. HONORARY SUBSCRIPTION \$10.00

Entered as Second Class Matter June 7, 1950 at Los Angeles, Calif. under the Act of March 3, 1879

This Month's Cover

Norris Poulson (center), Mayor of the City of Los Angeles, Calif., issues proclamation designating February 13, 1954, as Republic of Lithuania Day. Left to right: Phyllis Savickas, Mayor Poulson, Danguolė Pulkaininkas. The Mayor lauded the spirit of Lithuania. Herald-Express Photo

Back Cover

Žemaitija, the Lower Lithuania, by artist T. Valius, Toronto, Ont. Canada.

"LIETUVIŲ DIENŲ" PLATINTOJAI

JUNG TINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Athol, Mass. — J. Benešiūnas
Baltimore, Md. — K. Bradūnas; A. Česonis
Boston, Mass. — Rev. J. Klimas; S. Minkus;
A. J. Jokubaitis

Brockton, Mass. — F. Mandeikis; C. P. Jurgelun; K. Keblinskiene

Brooklyn, N. Y. — "Gabija"; J. Ginkus
Chicago, Ill. — A. Aušurienė; J. Karvelis;
A. Kartanas; S. Metricks; St. Penčyla;
Shimkus; B. Urbonas; A. Valavičius; K. Babickas.

Cicero, Ill. — B. Stangenbergas
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rocevičius
Detroit, Mich. — P. Polteraitis; "Neringa"
Vl. Pauža; Al & Al's Confectionery; M. Šimonis.

E. Chicago, Ind. — E. Vilutis
Elizabeth, N. J. — P. Kudulis; A. Rudzitas
E. St. Louis, Ill. — A. Vaitkus
Grand Rapids, Mich. — J. Belinis
Harrison, N. J. — kun. kleb. L. Voiciekauskas.

Hartford, Conn. — J. Sekys; V. Nenortas.
Kearny, N. J. — J. Vaitkauskas

Kenosha, Wisc. — V. Gaidelis
Linden, N. J. — A. Liudvinaitienė.

Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Miami, Fla. — Kun. A. Tamolunas; C. K. Braze

Newark, N. J. — K. Trečiokas
Omaha, Nebr. — J. Cicėnas; kun. L. Mus-
teikis

Pittsburgh, Pa. — Ch. K. Pikiel; Pr. Žilionis
Philadelphia, Pa. — J. Karaška; H. Miš-
liauskas

Providence, R. I. — K. Čiočys
Rochester, N. Y. — A. Sabaliauskas; V.
Zmuidzinas; Tulip Variety Store - A. Be-
resnevičius

Shenandoah, Pa. — J. P. Mačiulis.
St. James, L. I., N. Y. — B. Čeponis

Waterbury, Conn. — V. Vaitkus, J. Gaidys.
Waukegan, Ill. — A. J. Sutkus.

Wilkes-Barre, Pa. — V. Ramanauskas; J. V.
Stanislovaitis.

Worcester, Mass. — P. Pauliukonis; "Ame-
rikos Lietuvos".

KANADOJE:
Bedford, P. Q. — V. Brilvicas
Edmonton, Alberta — V. Taraškevičius.

Hamilton, Ont. — J. Pleinys; E. Gumbel-
levičius.

Montreal, Que. — P. Rudinskas; J. Parojus
London, Ont. — K. Kudukis.

St. Catherines, Ont. — A. Dauginaitė
Sault-Ste-Marie, Ont. — V. Mockus

Sudbury, Ont. — V. Montvilas
Ottawa, Ont. — A. Paškevičius.

Port Colborne, Ont. — J. Skaistys
Toronto, Ont. — V. Aušrotas; J. Mažeika;

A. Kuolas; J. Smolskis; "Tėviškės Žibu-
rių" knygynas

Windsor, Ont. — O. Ražauskienė.
Winnipeg, Man. — S. Bujokas

ANGLIJOJE:
Kun. J. Kuzmickis, 21 Ann Pl., Bradford
5, Yorks;

D. Daunoraitė, 49 Thornton Ave., Lon-
don W. 4.

AUSTRALIJOJE:
VI. Balsys, Canberra, A. C. T.; L. Baltrū-
nas, Melbourne; L. Bartašius, North Gee-
long; kun. P. Butkus, Sydney; kun. P. Ja-
tulis, Adelaide, S. A.; J. Rugelis, Sydney;

J. Skirka, Cabramatta, N. S. W.
PIETŲ AMERIKOJE:
Venezuela — Kun. A. Sabaliauskas, Caracas

LIETUVIŲ DIENOS

Prez. D. D. Eisenhoweris priima Respublikonų Partijos tautinių grupių pirmininkus Baltuosiuose Rūmuose. Antras iš dešinės lietuvių atstovas W. T. Kvetkas, Lietuvių R. K. Susivienijimo Amerikoje sekretorius, Wilkes-Barre, Pa.

President D. D. Eisenhower receives members of the Nationality Groups Advisory Committee of the Republican National Committee in his White House office during their Washington meeting on Dec. 16, 1953. Second from right is William T. Kvetkas of Wilkes-Barre, Pa., National Secretary of the Lithuanian Roman Catholic Alliance of America.

KOVA DĖL KŪRYBOS TECHNIKOS

PULGIS ANDRIUŠIS, Bowden, S. A., Australija

Argumentų prieš mūsų literatūrą emigrantai jau spėjo prisirinkti pilnus maišelius. Net ir pačių literatų nuolatos kalama į galvą, kad mums įkyrėjo kaimas, kad mums reikalingos didžiosios problemos, tarptautiniai vandenys, kad kiekviena eilutė būtų išversta į svetimas kalbas. Antras kritikų frontas šaudo, kad mūsų rašytojai vaizduotų aktualijas iš eilės, numeris pirmas, numeris antras, kaip raštinės bylos "skubiam vykdymui". Iš visų kampų šaukiama, kad lietuviai rašytojai, vieną rytą atsikėlę, imtų rašyti tolstojais (karas ir taika), valterskotais (istorija), green'ais (Dievas ir žmogus), dostojevskiais (psichologija), hemingvėjais (aktualija). Nebloga būtų, kad vienas mūsų prabiltų Šekspyru arba Servantesu, kitais metais gavęs "Draugo" tūkstantinę, paskui Pulitzerį, paskui Nobelį. Tačiau, aišku, tokių premijų negausi, jeigu rašysi apie mūsų vargšą kaimą, tokius laurus nusipelno tikrai "prakeiktųjų preblemų" autoriai, kaip Andre Gide arba Mauriac.

Atrodo, Reymontas bus davęs kyšį Karališkajai Švedų Akademiškai, kad paskirtų jam premiją už beraščius lenkų chlopelius, atvaizduotus "Kaimiečiuose". Na, gal Reymonto laikais buvo literatūrinė mada rašyti apie kaimiečius? Bet kaip gi toks suomis Silanpaa moderniais laikais gavo premiją už savo kaimiečius? Nelabai priimtinas tarptautinių vandenų kapitonams ir Nobelio laureatas Buninas, rašęs apie rusų muzikus, nusigyvenusius dvarponius, kuriuos rusų literatūra "valkiojo" nuo pat Gogolio laikų.

Švedų Karališkoji Akademiija yra paskyrusi Nobelio premijas autoriams, vaizduojantiems ir kaimiečius ir karalius ir valkatas ir žmogžudžius ir Dievo ieškotojus ir velnio neštus herojus. Vadinasi, grožinės literatūros tema yra kiekvienas gyvenimo reiškinys, kiekvienas luomas (žiūrint, kokį gyventojų procentą sudaro tas ar kitas luomas tame ar kitame krašte). Literatūra nepažįsta "nuvalkiotų" ir "šviežių" temų. Literatūrai ir jos skaitytojui tik svarbu, kad veikalas būtų gerai parašytas. Gera technika, sultingas stilius, meniški įvaizdžiai, gyvi charakteriai.

Tad geriau kalbėkime ir rašykime ne apie sužetus ir problemas,

bet apie technikos tobulinimą. Vis daugiau tautiečių pramoksta angliškai, pradeda graibstyti anglosaksų rašytojų, jie tenai pastebi gerą techniką ir, štai, ima lyginti su mūsų autorių technika. Mūsų rašytojai taip pat pirmą kartą tokiu plačiu mastu susiduria su anglosaksų literatūra, mato, kiek ji yra techniškai ištobulėjusi. Ir tai mums visiems eina į sveikatą (dėl kalbų nemokėjimo ir knygų neturėjimo Lietuvoje to nebuvo). Juo daugiau seksime gerą literatūrą, tuo labiau mes sau statysim aukštesnius reikalavimus ir nesimojuosim "lengva plunksna". Mes net skatinkime savo tautiečius, kad jie skaitytų gerus anglosaksų autorius (tikrai gerus!), net savo spaudoj nurodykim didžiuosius vardus. Juk mūsų švietimo ministerija net siūsdavo žmones į užsienius studijuoti svetimų literatūrų, metė didelius pinigus. Po dienos darbo mes nors trumpam pasijuskime tokiais stipendijatais. Juo daugiau bus skaitytojų su literatūrine nuovoka, juo bus griežtesni reikalavimai ir mūsų rašytojams. Greit bus neįmanoma blogai rašyti, turėsime ant gembės pakabinti plunksnas, jeigu nesugebėsime gerai rašyti, nes neturėsime leidėjų ir skaitytojų. Blogai sudėtas sakiny (anot Servanteso "be galvos ir kojų"), skurdi kalba, nevaizdingumas, trafaretiskumas, mandrapypkiavimas, o ne "didžiųjų" preblemų stoka yra mūsų rašytojo didžiausias priešas.

Kritika tegu apšaudo tas knygų vietas, kur blogai parašyta, tegu nurodo ne "ideologines" klaidas, bet technines (čia jau reikia literatūrinės nuovokos), kaip tai daro anglosaksų kritika. Niekas Anglijoje nekoliojo Forster'io, kai jis parašė romaną "Passage to India", iško-neveikdamas britų administraciją Indijoje, priešingai, visi kritikai išgyrė šį veikalą, kaip labai talentingai parašytą knygą. Ar kas plūsta Evelyn Vaugh už "Black Mischief", kur jis pašiepia anglų imperinę sistemą? Kaip juokinga būtų anglosaksui skaityti apie mūsų ginčus dėl pageidaujamų ir nepageidaujamų temų!

Tačiau kaip mes besisavintum anglosaksų techniką ir kaip įtemptai besektum jų literatūrą, mes visuomet ilgėsime savosios literatūros. Ypač tie, kurie daugiausia skaito gerus svetimus autorius (kurie iš viso nieko neskaito arba skaito kaubojus, jie nieko nebesilgi ir

Rašytojas ir žurnalistas Pulgis Andriušis, Bowden, S. A., Australija, savo šeimos narių tarpe; iš kairės dešinėn: Rasa, P. Andriušis, Laisvė, Marija Andriušienė ir Gediminas. Žiūr. jo str. 3 psl.

Author and journalist Pulgis Andriušis, Bowden, S. A., Australia, with members of his family. V. Stasiškio foto

nebesiilgės). Nes gi pas nė vieną svetimą autorių mes nerasim Lietuvos žmonių, gamtos, galvojimo būdo.

Kiekviena rasė turi savo nepakartojamą literatūrą. Kai ji pasiekia technikos, talentingumo aukštybes, tuojau išplaukia į "tarptautinius vandenis" arba didžiąją literatūrą. Pasaulis tuomet skaitys ir mūsų literatūrą, ar ji vaizduos kaimą ar Palangos žvejus. Kol kas mūsų rašytojams tenka kovoti dėl technikos. Kai vaikas jau stipriai atsistoja ant kojų, tik tada prasideda visos išdaigos. Peršokimų iš vieno brendimo laipsnio į kitą literatūra nepažįsta. Vienas au-

torius atsineša gerą kompoziciją, kitas - stilių, trečias - charakterius, o po to gims talentai, kurie visas tas dalis sujungs viename meno kūrinyje. Žinoma, pasitaiko vunderkindų, tačiau jie nepatraukia viso vežimo į priekį. Tokių vunderkindų buvo ir amerikiečių literatūroje (H. Melville, E. A. Poe, Whitman), bet amerikiečių didžioji literatūra gimė tikrai po pirmojo pasaulinio karo, jau po šio karo įkasavo du Nobelius. Visas pasaulis be kvapo skaito apie Mississippi valkatą, didmiesčių padugnę, žudikus, spekuliantus, politikierius, kekšynus, policijos vaikomus bedarbius, smurto veiksmus.

Tai tikras policijos protokolo pasaulis. Gera technika, talentas, net genialumas ištempė tą padugnių pasaulį į "tarptautinius vandenis". Amerikiečių literatūros kritikai niekuomet nebarė savo rašytojų, kad jie vaizduoja tokį pasaulį. Toks yra naujai gimusios Amerikos literatūros vaizdas.

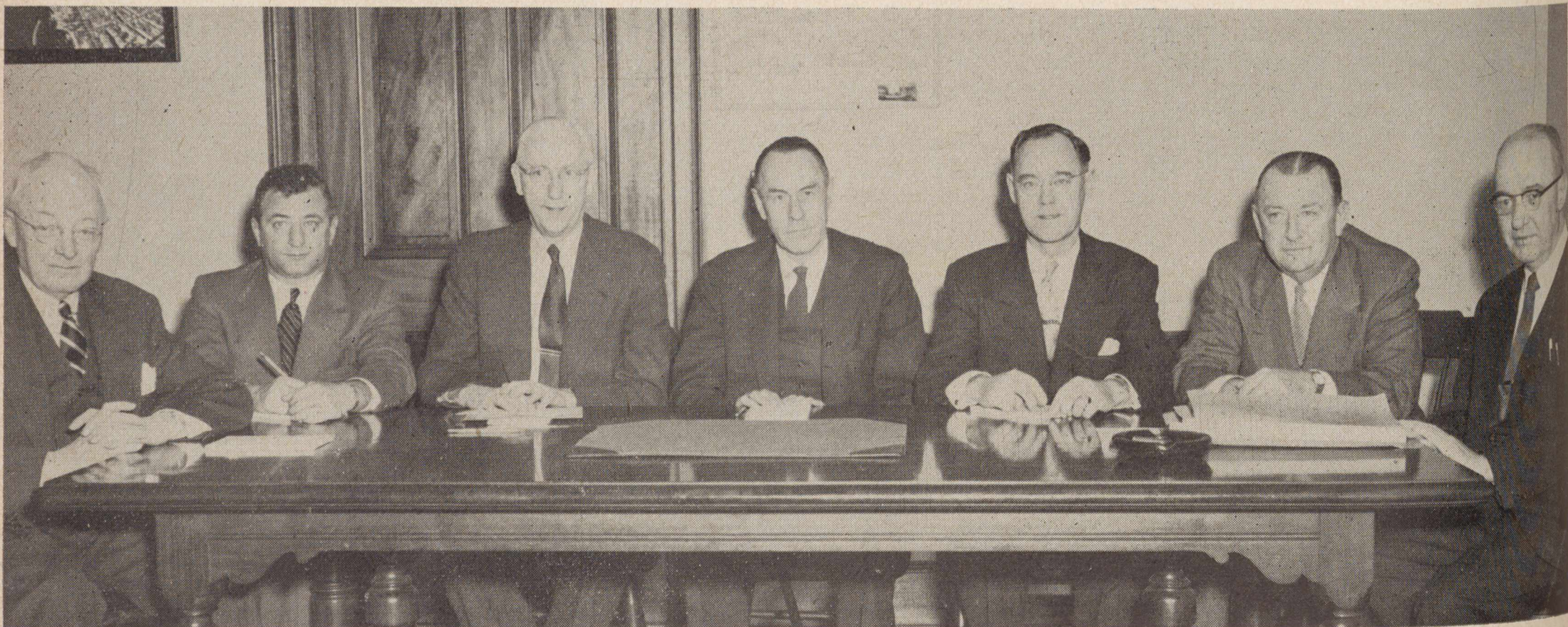
Kiekvienos rasės literatūroje yra tai, ko negalima pakartoti kitos rasės rašytojams. Savoka "vokiečių proza" tuojau sukelia tik vokiečiams būdingą nuotaiką, rašymo manierą. Prisiminkim jų novelistus (T. Storm, Fontane, Heyse, Raabe, Gejerstaun). Romantika, idealizmas, šeimyninės dorybės, miesčioniškas jaukumas. Kaip paviršutiniškas skaitytojas as net nedrįsčiau charakterizuoti vokiečių prozininkų, tačiau, prisiminus vokiečių literatūrą, man visuomet ryškiai stojasi tas savitas pasaulis, nepakartojamas, nepamėgdžijamas.

Thomas Mann'as Tonio Krooger lūpomis praitaria dailininkei Elizabetai Ivanovnai, girdi, rusų literatūra yra šventa literatūra (žinoma, priešrevoliucinė! P. A.). T. Mann'as, matyt, turi galvoje tos literatūros visuomeniškumą, užuojautą vargšams ir nuskriaustiesiems, Dievo ir teisybės ieškojimus.

Andrė Gide savo dienoraštyje (Journal) pastebi: Jeigu aš pasiilgstu meno, skaitau prancūzišką romaną, o jeigu - gyvenimo, skaitau anglišką romaną.

Lawrence savo knygoje Prieblanda Italijoje (Twilight in Italy) pavaizduoja momentą, kai į šiaurės Italijos užkampį atvažiuoja gastroluoti provincijos artistų trupė ir pastato "Amletą" (Hamletą). Italų kalniečiai ničnieko nesusigau do. Kitą vakarą suvaidinus d'Annunzio pjesę, negali atsigerėti, girdi, artistai "taip gražiai kalba".

Mūsų grožinė proza (nepaisant vunderkindų V. Krėvės, žemaitės, Biliūno, Vaižganto ir kitų) dar nevirto didžiąja literatūra ir todėl būtų neišmintinga ją charakterizuoti, nors ir jau aiškėja kaikurie jos bruožai. Nors mus veikė smarkiai priešrevoliucinė rusų literatūra, nors mus nusiaubė skandinavai (K. Hamsunas, S. Undset, S. Lagerloef), nors mus žavėjo vokiečių prozininkai, bet mes likom pasmerkti eiti "Lietuvos keliu", kaip B. Babrauskas pavadino savo chrestomatiją. Kiekviena rasė, jei ji nori turėti literatūrą, yra "pasmerkta" savo keliu eiti. Amerikiečiams rašytojams "nepatiko" jų pačių gyvenimo tikrovė, vieni smarkiai ją kritikavo (Dreizeris, Upton Sinclair, Sinclair Lewis, John Dos Passos), kiti net repatriavo į Europą (E. Hemingwajus), ieškodami kūrybingesnės aplinkos, tačiau nuo savo amerikoniškos sielos niekur negalėjo pabėgti. Ar apie Ispaniją (Mirtis apypiečiais, Ką užskambino varpas, Fiesta), ar apie Italiją (Atsisveikinimas su ginklu) rasė (Perkelta į 16 psl.)

Massachusetts steito Metropolitan distrikto komisija, kurios narių tarpe yra lietuvių veikėjas adv. J. J. Grigalus (trečias iš dešinės) iš Boston, Mass.

The Metropolitan District Commission of the Commonwealth of Massachusetts, one of the most important agencies of the state; serving on the board is John J. Grigalus, prominent Lithuanian attorney of Boston, Mass. Mr. Grigalus is the third from the right.

Kanados pavyzdys Amerikai

J. MATULIONIS, Toronto, Ont., Kanada

Stebint bent iš laikraščių viso pasaulio lietuvių judėjimą, iškart metasi į akis, kad kiekviename krašte lietuvių organizacinis gyvenimas eina vis skirtingu keliu. Kiekviename vis kitaip. Čia lemia ir politinės krašto sąlygos, gyvenimo standarto lygis (kuo kraštas turtingesnis, tuo lietuviams jis sudaro daugiau pavojų ir tuo sunkesnis organizacinis gyvenimas!), tu pačių lietuviškųjų kolonijų didumas, jų turimos iš senų laikų organizacijos, ir dar daug visokių kitokių sąlygų. Prie jų reikia daugiau ar mažiau prisitaikinti. Taigi, nors turime vieną PLB statutą, pagal kurį turėtume vienodai organizuotis, bet nukrypimai galutinėje sąskaitoje bus ne visai maži.

Naujai organizacijai besikuriant senosios visada žiūrės su tam tikra doze nepasitikėjimo. O ko ji čia dar nori — taip lyg ir norėtų paklausti kiekviena senesnioji. Ypač su nepasitikėjimu sutinkama tokia organizacija, kuri pretenduoja į visus lietuvius, kaip į savo natūralius narius, nedarydama skirtumo tarp senųjų išievių ir naujųjų, kuri pretenduoja turėti tokius bendrus ir visuotinius tikslus, kurie yra būtini kiekvienam lietuviui, gyvenančiam svečiuose kraštuose.

Taigi, besikurianti Bendruomenė bet kuriam krašte turi būti gana akyli, kad neduotų jokio pagrindo jau pat pradžioje ją įtarti arba daryti nepagrįstus užmetimus. Jei ir neduos pagrindo, o jų atsiras. Tai labai žmoniška. Istoringis susigrupavimas ir tam tikrų funkcijų atlikimas jau savaime besikuriančiai bendruomenei stato ribą. Kodėl, pav., taip eina sunkiai tos pačios Bendruomenės organizavimas JAV-se? Senos, stiprios organizacijos, dargi jų junginiai dirba didelius darbus ir tai pasekmingai. Taigi, tuo pačiu riboja ir pačius PLB uždavinius, o psichologiniai lėtina ir patį organizacinį darbą.

Kanadoj šito visko neturėjome. Nors čia yra begalės visokių organizacijų, pav., Toronte jų yra apie 30, bet bendrinių tikra to žodžio prasme nebuvo ir nėra. Nebuvo čia nei ALTo, nebuvo nei BALFo. Mėgino ir vieni ir kiti kurti čia savo skyrius, bet iš to viso nieko neišėjo. Nors Kanadoj palyginamai buvo mažas skaičius lietuvių, jie vieni neišdrįso savo gyvenimo centralizuoti, bet netapo ir JAV-se esančių organizacijų filialėmis. Padidėjus lietuvių skaičiui po karo, kada atskirose vietovėse susibūrė tūkstančiai lietuvių, pasijuto gyvas reikalas turėti ir centrus. Mėginimai sukurti vieną centrą, bendrą visiems Kanados lietuviams, nepavyko, ir teko atidėti ligi PLB įsikūrimo, įvykusio 1952 metais.

Bendruomenei Kanadoje tenka jau iš pat pirmųjų dienų platesni uždaviniai, negu kad ir toje pačioje Amerikoje. Besikuriant pačiai Bendruomenei, besirūpinant sava organizacija, jau pat pradžioje iškilo reikalas turėti nuosavą kanadišką "Balfą". Ir mes ji sukūrėme, pavadindami Šalpos Fondu. Yra Centro Komitetas, apylinkėse yra apylinkių komitetai. O jei kur yra maža bendruomenė, tai vienas iš Apylinkės Valdybos eina pareigas Šalpos Fondo įgaliotinio. Nors dar nepilni metai suėjo šiam vienetui, bet daug gražių darbų padaryta, daug dolerių surinkta. Tuo tarpu kaip pirmiau tas viskas ėjo padrikai. Buvo ir tada, kaip jos liko ir dabar, atskiros šalpos organizacijos, bet iš savo miesto ribų neišeidavo.

Šis Šalpos Fondas yra Bendruomenės padalinys. Dirba savo atskiru Krašto Tarybos priimtu statutu. Centro Komitetas sudaromas Krašto Valdybos. Krašto Taryboje ir apylinkių susirinkimuose daromos Šalpos Fondo komitetų

apyskaitos, sprendžiami ir kiti reikalai. Tuo ir palaikomas organiškasis ryšys tarp jo ir pačios Bendruomenės. Nuo pat pradžios šiam nelengvam darbui vadovauja teis. L. Tamašauskas, kuris yra Šalpos Fondo Centro Komiteto pirm.

Labai svarbus organas pas mus yra Švietimo Komisija. Jos žinioje yra jaunimas. Darželiai, mokyklos, vasaros stovyklos — tai josios sritis. Čia susispietę daugiausia pedagogai. Jos rūpesčiu suorganizuoti ir veikia Aukštesnieji Lituanistikos kursai. Jos apimty yra ir sporto reikalai. Šiai komisijai pasekmingai vadovauja pedagogas A. Rinkūnas jau antri metai.

Dabar einama prie parengimo Kultūros Fondo statuto. Jį svarstys Krašto Taryba ateinančioje sesijoje. Šitas reikalas turėtų būti sprendžiamas visos PLB centrinių organų. Bet kada jie susiroganizuos, nieks nežino. Sako - viską trukdą broliai amerikiečiai.

Jau iš seniau yra sukurta centrinė Baltų Federacija. Ją dabar perėmė Bendruomenė ir deleguoja savo atstovus. Norima šią Federaciją išplėsti visoje Kanadoje, nes reikia manyti, kad tokių organų reikšmė su laiku didės, tiek mūsų pačių tarpe, tiek ir kitų tautų tarpe. Šiuo metu pirmininkauja latvis, dr. M. Anysas yra vicepirmininkas. Jo rūpesčiu ir pastangomis

yra paruoštas Baltijos tautų federacijos projektas, kuris gyvai diskutuojamas visų Pabaltijos tautų. Norima eiti prie tam tikrų minčių ir projektų realizavimo, pirmon eilėn įkuriant bendrą visai federacijai Laisvinimo Komitetą.

Organizuojame ir savo "Altą". Kanadiškai tai bus pavadintas (bent taip projektuojama) Politinė Komisija. Jos uždavinys bus rūpintis išimtinai Lietuvos laisvinimo reikalais, talkininkaujant VLIKui ir bendradarbiaujant su visais veiksniais, kurie tik dirba Lietuvos reikalui. Reikia manyti, kada šios eilutės bus skaitomos, tai ir šis, taip labai svarbus mums organas, bus jau suorganizuotas. Jis irgi bus mūsų Bendruomenės padalinys, kaip ir visi kiti.

Reikia paminėti ir Tautos Fondo Atstovybę, kurios bustinė yra Montrealy ir kuriai nuo pat pradžios vadovauja pasišventusi M. Arlauskaitė. Ji organiškai surišta su Bendruomene, nors dirba visai savarankiškai pagal Tautos Fondo Vadovybės direktyvas. Ji turi savo atstovybes prie apylinkių valdybų. Jos vienintelis uždavinys - mobilizuoti lėšas Tautos Fondui.

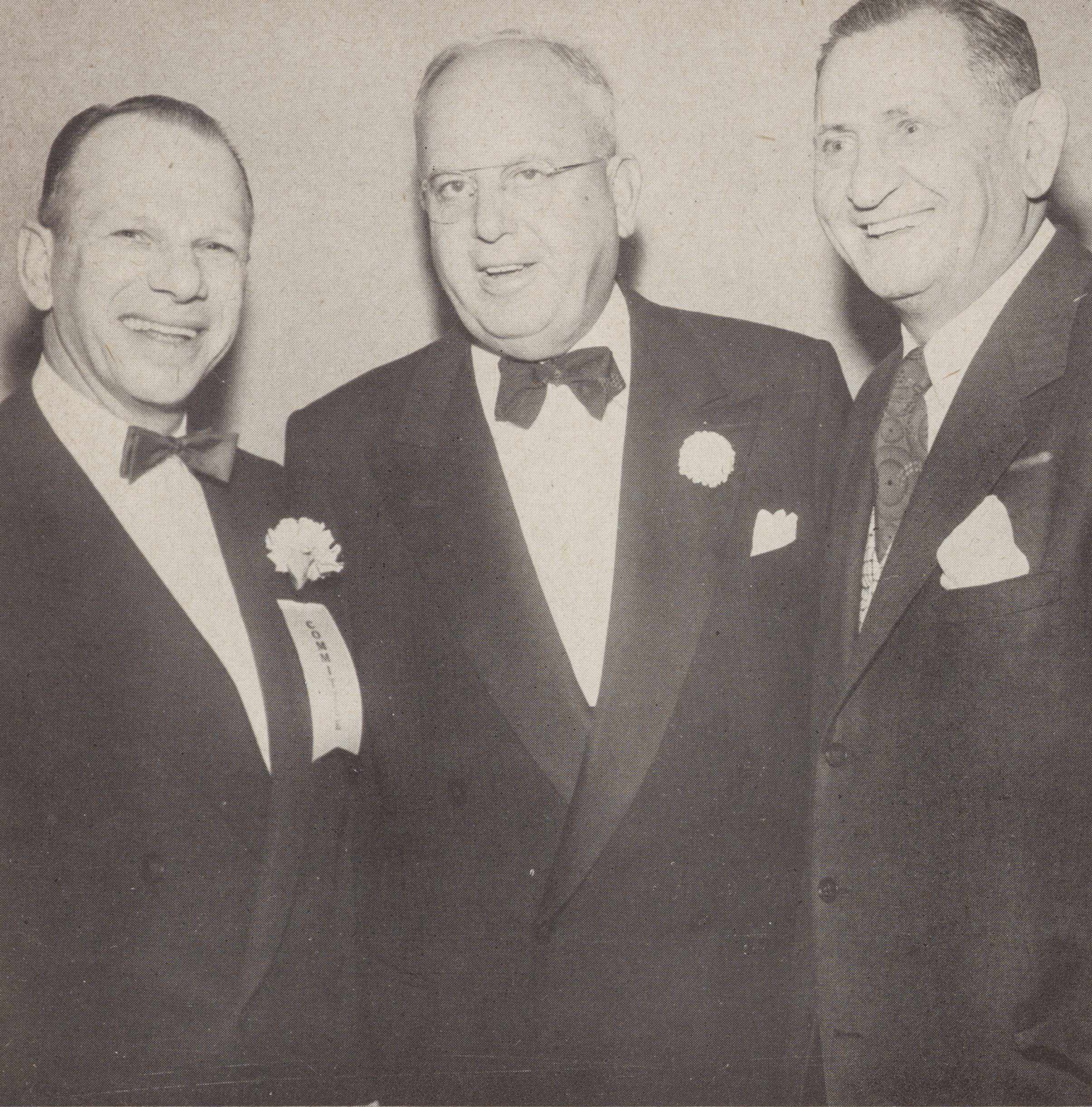
Kr. Valdyba savo darbams vykdyti turi visą eilę ir kitų pagalbinių organų - komisijų. Pav., Juridinė Komisija, kuriai vadovauja teis. K. Grigaitis. Dabartiniu metu Juridinė Komisija ruošia taisykles, kaip turi būti renkama Kr. Taryba. Esamos Tarybos kadencija baigiasi ateinančią vasarą. Vasaros metu turi įvykti nauji rinkimai. Bus renkama kiek kitaip - bus vienas sąrašas visai Kanadai. Kitą Tarybos dalį sudaro apylinkių pirmininkai ir Kr. Valdybos nariai. Šiuo bus užpildyta spraga, nes ligšiol-

New Jersey steito gub. Robert B. Meyner (sėdi vidury) paskelbia savo steite vasario 16 d. - "Lietuvos Respublikos Diena". Pirmoje eilėje iš kairės dešinėn: E. Trečiokienė, gub. Meyner, prel. I. Kelmelis; antroje eilėje - adv. Ch. Paulis, J. J. Stukas, W. Dilis ir J. Liudvinaitis.

Governor Robert B. Meyner of the State of New Jersey signs proclamation in presence of officers of American Lithuanian Council New Jersey district, designating February 16 as "Republic of Lithuania Day."

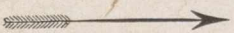

J. S. Fine, Pennsylvania steito gubernatorius (vidury) tarp Pittsburgho lietuvių veikėjo C. K. Pikiel (kairėje) ir Cook County (Illinois) kasininko J. B. Brenzos (dešinėje), susitikę Prez. Lincolno garbei suruoštuose pietuose William Penn viešbutyje Pittsburgh, Pa., vasario 12 d. Ta proga gub. Fine įteikė C. K. Pikiel'ui ir Lietuvos Dienos paskelbimo proklamaciją.

John S. Fine (center), Governor of Pennsylvania, meets Lithuanian functionaries in Pittsburgh, Pa., on Feb. 12, 1954. The occasion was a banquet honoring Lincoln's birthday anniversary at the William Penn Hotel. Left to right: C. K. Pikiel, Lith. businessman of Pittsburgh; Gov. Fine; J. B. Brenza, Treasurer of Cook County (Ill.), Governor's friend since college days.

nėj Taryboj apylinkės nebuvo atstovaujamos, ir tai buvo didelis trūkumas.

Juridinė Komisija dirba ir kitą svarbų darbą — ruošia projektus, kaip turi būti tvarkomos mūsų didžiosios kolonijos. Statutai aiškiai sako, kad vyriausias apylinkės šeimininkas yra apylinkės susirinkimas. Bet ką daryti, jei tie susirinkimai nelankomi? Dažnai būna, kad neateina nė vienas procentas. Ypač į tuos, kur ren-

Notre Dame universiteto, South Bend, Ind., sporto direktorius E. Krause - Kriaučiūnas, žinomo lietuviams krepšininko Felikso Kriaučiūno brolis, Pittsburgho lietuvių prekybininkų tarpe. Iš kairės dešinėn: P. Dargis, Pittsburgho Lietuvių Prekybos ir Pramonės Rūmų sekr.; C. K. Pikiel, pirmininkas; E. Krause; P. Pivaronas, direktorius.

Edward Krause, Athletic Director of Notre Dame University, visits with members of the Lithuanian Chamber of Commerce in Pittsburgh, Pa. Left to right: P. Dargis, Secretary; C. K. Pikiel, President; Ed Krause; P. Pivaronas, Director.

kami valdomieji organai. O ką nors reikia turėti. Ligi šiol šieji organai renkami pagal sąrašus urnomis. Tada dalyvauja apie 30% už-

registruotų narių. Taigi dabar projektuojama sudaryti ir čia ką tai panašaus į Kr. Tarybą. Kada tauta negali susirinkti į vieną vietą, tai ji siunčia savo reprezentantus. Taip turės būti ir čia. Svarstomas klausimas, kaip ta pačia proga pritraukti ir organizacijų atstovus. Tada būtų dar glaudesni ryšiai tarp visų lietuviškų judėjimų. Tokia taryba galėtų turėti apie 50-70 narių. Ir ji viską apylinkėje tvarkytų.

Organizuojama Ūkio Komisija. Kr. Valdybos išdininkas ekon. P. Strazdas renka žinovus ir praktikus gal vienam iš sunkiausių darbų. Nes be pinigų čia nieko nepadarysi. O daryti reikia. Reikia įsigyti žemės sklypą, kuris pirmos eilės tiktų jaunimo vasaros stovykloms. Pereitų metų vasaros praktika parodė, kad tokios stovyklos turi didelį pasisekimą. Ir mūsų gyvenime jos yra būtinos. Nuomuojuant vietą, stovyklos negali būti kiek ilgesnės.

Patį Bendruomenės organizacija jau yra pakėnčiamoj būklėj. Turime 21 apylinkę. Visos kiek judresnės kolonijos susiorganizavo. Atsirado vienas kitas supratimo daugiau turįs lietuvis, ir reikalas sutvarkytas. Yra dar keliolika smulkiųjų ir nepastoviųjų šiaurėje. Ten sąlygos pačiai organizacijai yra ir nepalankios. Tuo labiau, kad ir gyventojai jaučiasi gyveną laikinai.

Jau išėita ir į platesnius vandenis. Turiu galvoje pereitą vasarą surengtą Hamiltono Bendruomenės Lietuvių Dieną, talkininkaujant ir kitoms bendruomenėms. Šiomet tokia Lietuvių Diena bus rengiama kitoje vietoje (greičiausia Toronte). Ji sutraukia didelį skaičių lietuvių iš viso krašto, ji sutraukia sportininkus, dainininkus, muzikus ir kt. Jos imponantiškas skaičius nepraeina nepastebėtas ir kitų tautų žmonių ir tas duoda ne tik savitarpinio bendravimo progos, bet yra didelės reikšmės propagandinis dalykas.

Šiomet pravedamas visoje lietuviškoje visuomenėje **spaudos vėjus** su šūkiu: kiekvienas lietuvis skaito bent vieną savo laikraštį.

Manome, kad Kanados lietuviai, šitaip susiorganizavę, atliks savo pareigą ir kenčiančios tautos atžvilgiu, atliks savo pareigą ir vargstančių brolių kituose kraštuose atžvilgiu, atliks pareigą išlikdami patys gerais lietuviams ir tokiais išugdydami savo jaunąsias kartas.

VIENO ASMENS DELEGACIJA JUNGTINĖSE TAUTOSE

S. NARKĖLIŪNAITĖ, New York, N. Y.

Tie, kuriems jau visa eilė metų iš eilės yra tekę bendradarbiauti su įvairiais Jungtinių Tautų padaliniais, šiandien tvirtina, kad šalia šešiasdešimties įvairių valstybių delegacijų Jungtinėse Tautose yra šešiasdešimt pirmoji delegacija. Tai kovos už žmogaus teises delegacija, vadovaujama vieno užsispyrusio žmogaus, kurio yra prof. Raphael Lemkin.

Nuo to laiko, kai Jungtinių Tautų veikla buvo perkelta į JAV ir kai ir pati būstinė čia įsikūrė, galima sakyti, kad ir prof. R. Lemkin perkėlė savo būstinę į jų centrą. Dabar kiekviena proga jis, paremtas jo paties sukkeltojo judėjimo, siekiančio pasmerkti ir nubausti genocidą, kelia savo balsą, o jo užnugaryje yra milijonai ypač bolševikinėje vergijoje žudomų tautų žmonių.

Genocidas

Genocido klausimas Jungtinių Tautų forume eina ir nagrinėjamas dviem lygiagrečiais, bet paskirų komisijų žinioje esančiais punktais. Teisiniame komitete jis eina kaip genocido konvencijos klausimas, o socialinių, kultūrinių ir ekonominių reikalų komisijoje jis telpa prievartos darbų klausime.

Teisinio komiteto pereinamųjų metų pabaigoje priimtoji rezoliucija, kviečianti visas pasaulio valstybes pagreitinti genocido konvencijos ratifikavimą buvo Generalinėje Ansamblijos patvirtintas ir šiuo metu turi būti įgyvendinama. Tuo tarpu prievartos darbų klausimas dar ne užbaigtas. Jis pereinamais metais pajudintas minėtoje komisijoje ir su pirmumo teise jį svarstyti perduotas Socialinei ir Ekonominėi Tarybai, kuri savo sesiją pradeda šį mėnesį.

Lietuvos konsulas dr. S. Sirutis (vidury) pasirašo Lietuvių Namų Bogotoje (Kolumbijoj) atidarymo aktą. Dešinėje Bogotos lietuvių kapelionas kun. V. Vaičiūnas, kairėje - kultūros reikalų vadovas dail. J. Penčyla.

Dr. S. Sirutis (center), Lithuanian Consul in Colombia, signs an act opening a Lithuanian hall in Bogota, Colombia, flanked by The Rev. V. Vaičiūnas (right) and Artist J. Penčyla (left).

Pasirengimai sesijai

Kaip svarbiausia diskusijų medžiaga prievartos darbų klausimu bus specialaus Jungtinių Tautų komiteto kartu su Tarptautine Darbo Organizacija parengtas pranešimas apie priverčiamuosius darbus pasaulyje, ypač Sovietų Sąjungoje. Tai yra pirmasis panašios rūšies faktų rinkinys apie bolševikų sukurtą darbo žmogaus pragarą, kuriame politiniais ir ekonominiais sumetimais naikinamos ištisos tautos, jų tarpe ir tūkstančiai Lietuvos gyventojų.

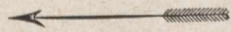
Prof. Lemkin, nors yra ir vienas, bet jį moraliai remia visa eilė genocido paliestųjų tautų, jų tarpe ir lietuviai. Amerikos lietuvių organizacijų ir pavienių asmenų tarpe jis yra susilaukęs nuoširdžių talkininkų. Iš pasikalbėjimų su profesorium nesykį teko susidaryti įspūdis, kad lietuvius yra tikrai pamilęs.

— Tikrai tai tiesa, — atsakė jis anądien Jūsų korespondentui, kai Jungtinių Tautų spaudos skyriuje teko jį užtikti skaitantį ką tik iš Vokietijos gautą laikraštį, kuriame rašoma apie tai, jog šiuo metu Bonnos vyriausybė svarsto ir nori ratifikuoti Genocido Konvenciją. Jis ir sako:

— Moki vokiškai? Skaityk! Matai, genocido aiškiausiu pavyzdžiu ir vokiečiai ima Pabaltijo tautas, tai, ką aš visą laiką pabrėždavau.

Prof. Lemkin buvo Lietuvoje

Apie Lietuvą ir lietuvius profesorius turi gerus prisiminimus. Keletą mėnesių, 1939 m. pabaigoje ir 1940 m. pradžioje, jam yra tekę būti Lietuvoje. Tenai jis susipažino su Lietuvos veikėjais. Mielai prisimena J. Vileišį, Prez. A. Smetoną, K. Žalkauską ir k. Iš Lietuvos jis pateko į Švediją, o iš tenai pagaliau 1941 m. jis atvyko į JAV. Nuo to laiko jis visą savo sveikatą ir pinigus skiria, siekdamas parūpinti pasauliui įstatymą, kuris šauktų tieson genocido nusikaltėlius.

Prof. R. Lemkin, Genocido konvencijos autorius, kalbasi su "Lietuvių Dienų" redaktore S. Narkėliūnaitė Jungtinių Tautų rūmuose. Plačiau apie jį žiūr. S. Narkėliūnaitės str. šiame p.l.s. Taip pat žiūr. 17 psl. R. Lemkino specialiai "Liet. Dienoms" parašytą str. Kita R. Lemkino nuotr. 18 psl.

Prof. R. Lemkin, author of the Genocide Convention, with Miss S. Narkėliūnaitė, an editor of Lithuanian Days, in New York City. (See Mr. Lemkin's article on Page 17; more details about Prof. R. Lemkin on this page in the article by S. Narkėliūnaitė.)

Nuo idėjos iki konvencijos

Idomus, bet ir nelengvas yra tos veiklos kelias. Pati idėja pasmerkti ir nubausti religinį, tautinį ar rasinį persekiojimą prof. Lemkinui atėjo prieš 20 metų. 1933 m. Irake religiniai fanatikai nukankino 300 Sirijos krikščionių. Tada būdamas prokuroru Varšuvoje, prof. Lemkin vyko į Tautų Sąjungą Genevoj, reikalaujamas į tai atkreipti dėmesį. Bet tos pastangos neatnešė nieko — didžiosios valstybės nerado reikalo, o mažosios - neturėjo galios ir nemanė, kad kartais tai gali atsiliepti ir ant jų pačių kailo.

Taip ta mintis buvo palaidota ligi 1946 m., kada Nuernberge, teisiant karo nusikaltėlius, paaiškėjo, kad nėra tokio įstatymo nusižengimams prieš žmoniškumą bausti. Nusikaltėliai Nuernberge buvo nubausti, bet prof. Lemkinui, kaip teisininkui, rūpėjo, kad toks tarptautinis įstatymas būtų priimtas. Žmogus, kurio arti pussesimo artimųjų yra tapę nacių genocido aukomis, ir kuris buvo gana patogiausiai įsikūręs Yale universitete, gavęs teisių dėstytojo vietą, metė savo tarnybą ir atsidėjo tik tam vienam darbui.

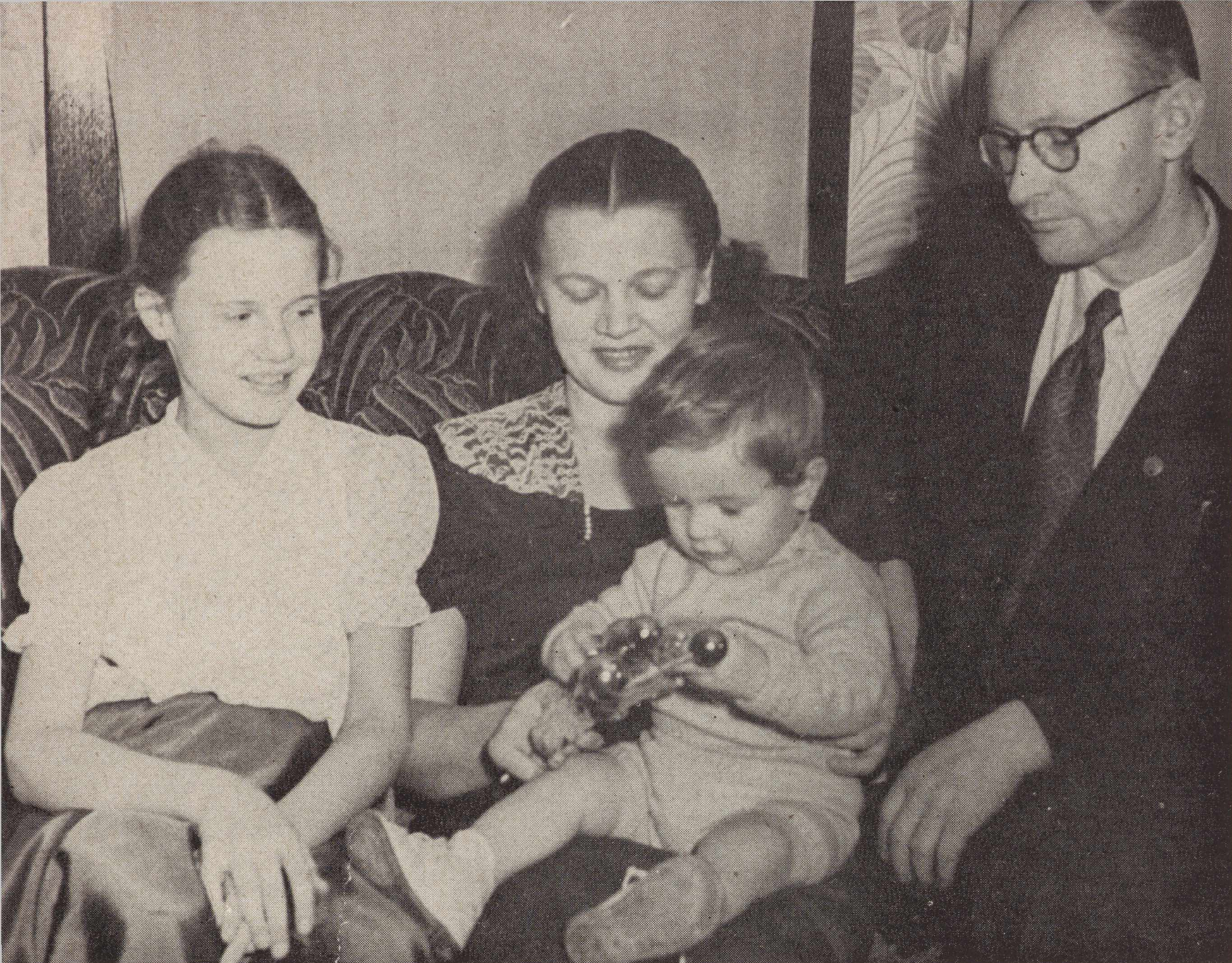
Suradęs pritarėjų paskirų delegacijų tarpe, jis savo nuveikė. Konvencija, kurios autorium jis yra, buvo priimta taip, kaip jis buvo surašęs: joje įtraukta visa, kas vadinama genocidu - religinių, tautinių ir rasinių grupių persekiojimas, ir tai svarbu, kad veikia tiek karo, tiek taikos metu ir apima tautas ir tautines mažumas. Konvenciją pasirašė ir ratifikavo ligi šiolei 43 valstybės, bet jų tarpe nėra tų, kurios būtų svarbiausios.

Savo veikloje profesorius sutiko ypač daug priešininkų, jų tarpe ir trys didžiosios valstybės - Sovietų Sąjunga, D. Britanija ir Jungtinės Amerikos Valstybės. Visos jos yra pasirašiusios, bet neratifikuoja tos konvencijos dėl skirtingų priežasčių. Tačiau tuo pačiu vistiek yra prieš konvenciją, kas mažina ir pačios konvencijos svarbumą, nes, pavyzdžiui, negalima Sovietų Sąjungos patraukti atsakomybėn už jos vykdomą genocidą.

Ko prof. Lemkin siekia dabar?

Reikia tikėtis, kad šio mėnesio Socialinės ir Ekonominės Tarybos sesijoje vėl teks sovietams nemažai raudonuoti, kai laisvieji kraštai kels faktus iš sovietinio gyvenimo ir reikalaus ataskaitos. Bet visa tai pakitėtų ir įgytų praktiškos reikšmės bei šio tokio nusiramavimo, esantiems laisvėje, suteiktų, kad ir JAV remiamos Jungtinės Tautos pareikalautų ištirti vietoje genocido buvimą. Šito siekia dabar prof. Lemkin ir jo talkininkai.

Rašytojas Vytautas Tamulaitis, Toronto, Ont., Kanada, savo šeimos narių tarpe. Žiūr. jo novelę "Laidotuvės" šiame pusl.
Author Vytautas Tamulaitis, Toronto, Ont., Canada, with members of his family (See his short story "The Burial" on this page.)

LAI DOTUVĖS

VYT. TAMULAITIS,
Toronto, Ont., Kanada

Iš "Griovių kasėjo užrašų"

Dabar ką tik grįžova su Jurgiu iš Miko vestuvių. Ne, ne iš vestuvių, o, tiesą sakant, iš laidotuvių. Jauno, mielo draugo laidotuvių, nes taip širdį skauda, lyg, rodos, tikrai mes jį būtume žemėmis užkasę...

— Aš Miko taip lengvai negalėsiu užmiršti, — sako Jurgis, žiūrėdamas į tuščią kampą, kur stovėjo Miko lova.

Širdyje graudu ir nejaukiai tylu. Girdžiu tik, kaip plakasi į akmeninį krantą judi ežero vandenys ir rūstus šniokštimas daužo mažą, aprūkusį mūsų pastogės langelį. Palauksim, gal ir aprims širdis...

— Jau vėlu, bet negaliu sumerkti akių, — sako Jurgis. — Dar pasėdėsiu prie stalo, alkūnėmis parėmęs smakrą...

Ir ko mudu nedarėva! Ir pykdami ir gražiuoju kalbėdami bandėva grąžinti Mikui protą. Bet jis apako staiga.

Pradžią šios liūdno istorijos prasidėjo anksti pavasarį. Mudu su Jurgiu tada kasėva užmiestyje velniškai didelę duobę. Kas iš jos turėjo išeiti, neturėjome nė mažiausio supraimo. Mes gavome čia darbo ir, džiaugdami savo kasdienine duona, murkdėmės istisus mėnesius purve ir molyje tarp spiegiančių gražtų. O juodoji duobė vis labiau žiojosi, savo šlykščiais, akmeniniais nasrais rydama mūsų jaunystę, neišsipildžiusias svajones, na, ir vieną kitą keiksmą...

Jurgis spėjo, kad čia bus fabriko rūšiai, o kiti sakė, kad požeminė

stotis. Bet ne tai svarbu. Pasirodo, kad mes įnirtusiai rausėme tą duobę nė vienas nežinodami, kad tai bus Miko jaunystės kapo duobė, kurią pagilinti Jurgis dar jį patį pasikvietė talkon. Tas ir buvo jam skaudžiausia.

Mikas tada dirbo muilo fabrike, naktinėje pamainoje. Retai kada jį sutikdavome. Kai mes dirbdavome, jis miegodavo, o kai mes grįždavome, jis jau stodavo prie savo muilo katilų. Mūsų visų noras buvo vėl stovėti kartu, šalia vienas kito, kaip ir visą metų eilę, kada virš galvų liejosi bombų kruša, ir piktas žandaras, įbrukęs rankosna kastuvą, keikdamas varė mus į velniai žino kokį pasvietį savanoriškai prisidėti prie naujos Europos statybos. Ten susigyvenome ir supratome su viens kitu neatskiriamai, lyg broliais būtume gimę.

Galbūt perdaug pasitikėjome savo geruoju likimu, kuris staiga, perplaukus Atlantą, mums atsuko užpakalį, mane su Jurgiu įmurkdydamas ligi dvišakumo į tą prakeiktą duobę, o Miką nuvarė į muilo fabriką, kur jis nuėstais mėlynojo akmenėlio pirštais maišė pilnus, verdančios smarvės katilus. Bet reikėjo gyventi ir pelnytis prakaite duoną, kaip šventose knygoose parašyta.

Pradžioje dar bandėme nenusiminti ir kaip nors vėl susijungti krūvon, kad stovėtume šalia kits kito, kaip daugelyje klaidžių kryžkelių. Reikia pripažinti, kad tas pasisekė. Po keletos mėnesių ir Mikas turėjo kirką su kastuvu. Nors jis buvo toks pat žemėtas ir purvinas, bet jo žaizdoti pirštai bematant sugijo, o pabalę skruostai nuo nemigo naktų pastebimai paraudo. Nors neturėjome kuo daug džiaugtis, bet krūtinėje visada pajusda-

vome malonią šilimą, kai saulė ir vėjas, pakilęs nuo ežero, apipildavo mus visus tris, besėdinčius tyloje ant suskaldytų uolų.

Tai buvo paskutinės mūsų dienos, praleistos kartu su Miku. Čia krumpliuotas velnio pirštas parodė Mikui gana patrauklų akiai našlės namelį, stovintį atokiau nuo ežero, visai netoli didžiosios duobės. Ten buvo maža krautuvėlė su cigarėtimis ir pigiais saldainiais siaurame vitrinose lange. Niekados su Jurgiu ten neužklydavome. Gal dėlto, kad nė vienas nerūkėva. Bet Mikas, kiek prisimenu, jau pirmą dieną ten gerokai užtruko, nė žodžiu neušimindamas, kas jį taip sužavėjo. Ir tylėjo visą laiką kaip kvaišys, akėtvirbalį nurijęs. Baigėsi ir žiema, o Miko sąmokslu nei aš, nei Jurgis nesužinojom. Bėgo tik Mikas į mažąją krautuvėlę ir bėgo. Pradėjo ir sekmadieniais dingti. O kai Jurgis pagaliau atsikvošėjo ir atrišo sunarpliotą mazgą, visas buvo po laiko. Nusikeikti tik beliko. Smailom, degančiom akim našlė, nežinia iš kokio pasviečio į šitą mažąjį namelį atsibasčiusi, taip Miką buvo sudorojusi, kad iš tvirto vyro bebuvė likęs teslos gniužulys bobos rankose. Kaip norėjo, taip jį jau raitė ir kringelį galėjo sukūti.

Mikas nieko mudviem daugiau neištarė, tik užsispyręs kartojo vieną ir tą patį:

— Myliu, vyrai, myliu... Nesvarbu, galit ir prakeikti, bet jei norit žinoti, pasakysiu, kad už savaitės mano vestuvės...

Na, ir buvo vestuvės. Nieko nepadareva! Tik septyniom kalbom kalbėjom, devynių vynų ragavom ir apie Budapeštą šnekėjom, kur Mikas kada nors būtinai turės nuvažiuoti. Tik Jurgis neištarė nė žodžio, skaudžiai kramtydamas lū-

pas. Pagaliau pašoko nuo stalo ir išsitempė mare namo.

— O gal reikėjo man stuktelti sprandan. Gerai stuktelti, va, šituo kumščiu! Gal būčiau atmušęs tą piktšąjį, kol dar kilpa ant Miko kaklo nebuvo užnerta, — sako dabar Jurgis, pertraukdamas nejaukią tylą.

Aš žinau, jis visą laiką galvoja apie Miką. Juodu vienam mokyklos suole sėdėjo. Ir žandaras juodu sukiu sučiupo Miko tėvo daržinėje. Prisimenu ir aš, kai mus visus tris varėsi tada per kaimą kasti apkasų. Miko motina bėgdama paskui pro ašaras maldavo: "Tik neprapulkit vaikai, tik žiūrėkit vienas kito. Jau tu, Jurguti, būk jo tėvu ir motina, jis pats jauniausias..." Nepažintų Miko jau mama. Iš septyniolikmečio Mikučio, tikras Mikas užaugo, tvirtas ir petingas, juodom garbanom ant aukštos kaktos. Ne viena mergaitė žvalia akute jį palydėdavo. O Aldona ilgus laiškus jam rašydavo. Miela, maloni, mergytė. Tikrai gyvenimas pasityčios iš jos meilės, kai sužinos, kad jos Miką sužavėjo našlė nuo Budapešto su dideliais raudonais karoliais ant čigoniško kaklo...

— Mikai! Ei, Mikai! Tu esi tikras kiauulė, jei išmainei Nemuno krantų ramunę ant dyglios popierinės gėlės. — sušunka staiga Jurgis ir pakyla. Jo veidas tamsus ir žemėtas nuo pykčio. Jis pamažu prieina prie marės. Jaučiu, kaip sunkiai alsuoja.

— Sakyk, ar tik ne mus visus gyvenimas ištaškys kaip šiukšles po pasaulio kampus. Štai vieni mes pakišam savo jaunystės neblunkančią vėliavą po čigonės patalais, kiti tariamės atradę tėvų saulę stiklo šukių žerėjime, tretį ieškome ne tu vertybių, kurios priverstų širdį plaudėti anuo užtekančios saulės džiaugsmu, kuris nuberdavo mūsų vaikystės smėlėtą takelį... Kur mes skubame ir ko ieškome, sakyk! Juk palaidoję vieną savo artimiausių draugų, galėtume pagalvoti.

Aš judinu lūpas, bet neištariu nė žodžio. Tik iš ežero gelmių iškilęs debesys uždengia mūsų balganą lango stiklą ir paskutinę žvaigždėlę, kažkur ten tolumose rūkuose spindėjusią...

Televizijos - Radijo

Aparatų taisymas atliekamas greitai ir sąžiningai.

Šaukite, kada tik atsitiks Jums reikalus, suges radijo, televizija, motorai, prietaisai, įrengimai, patefonai ir kt.

Radijo - Televizijos technikas
BALYS BRAZDŽIONIS

4040 So. Francisco Ave., Chicago 32, Ill.
Kreipkitės bet kuriuo laiku Tel. LA 3-7685

Nepriklausoma Lietuva

Pabandykite užsisakyti bendruomeninį, laisvą nuo bet kurios partijos, savaitraštį kuris duoda labai daug visokios informacijos ir visų gyvenimo sričių - technikos, mokslo, meno, politikos, tikybos, darbo, socialinės srities, visokių išradimų, atradimų ir naujaujų sumanymų bei pastangų, kokias tiktai įstengia žmogaus protas ir valia. "Nepriklausomoje Lietuvoje" jūs rasite visa, kas tiktai jus gali dominti.

KAINA: metams Kanadoje 5 dol., Amerikoje 5.50 dol. visur kitur - 6 dol. Metinę prenumeratą galima mokėti ir dalimis.

Adresas:

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA
7722 George St., Ville LaSalle,
Montreal, P. Q., Canada

STASĖ PRAPUOLENYTĖ

SIDABRINIS PAMUŠALAS

Ten kur alyvos žydi prieklėty
Ir vyšnios baltuoja per tvorą.
Liepomis kvepia sušilus žemė.
Bijūnai, erškėtėliai išbujoję po langais.
Laukuose, vėjo glostomas, siūbuoja žalias vasarojus.
Mėlynėje pražuvęs tiriliuoja vieversys,
Eglės viršūnėj volungė maldauja: "Lyk, lyk, lyk!"
Tenais apypiečių pavėsiuose kaštonų
Matavom toli nuo žemės lig dangaus,
Kur plaukioja šviesiai pilki laivai,
Balto šilko bures išskleidę,
Formuojasi į Pasakų Pilis,
Būriuojasi fantastiškų gyvūnų kaimenėm,
Sklaidos, it blizgančios Jasono vilnų sruogos,
Ir kažkur pranyksta... Slibinų Kaimas...
Kai miglos kyla iš melsvų pakalnių,
Ir Laumės audeklus velėja temstant plynioj...
— Klausyk! Tai klevo kultuvių ritmingi dūžiai...
— Palydimi: "Kur tu? Kur tu?" sutartine iš prūdo.
Ten lakstėme basi pulkais,
Keliuku lėkėm tekini mokyklon,
Pro baltą, tėvo pastatytą, Kryžių.
Į paupį per pievas laužti kalnių,
Klausytis nendrių pašnabždom niūniuojant
Liūdną, mįslingą Vandenės Dainą...
Išbraidžiot pievas, išgulėti "Buktą",
Vogčiom rūkštynių į "Aną Pusę" brist.
Nulėkt su "krivule" pas Gerulių tetą
Ir, pusdienį sugaišus po serbentų krūmus,
Ant šieno, išdidžiau nei Krėzas, grįžt namo.
Pasitiks Motina už vartų takučiu bėgant
Su žalios drobės apdaru, parėjusi nuo bičių,
Kvepės iš tolo koriuose medus... Vaikystė...?
Sidabro pamušalą visame reginti vaikystė.

Poetė Stasė Prapuolėnytė, Hamilton, Ont., Kanada.
Poet Statė Prapuolėnytė, Hamilton, Ont., Canada.

VLIKŲ ATSIKIRADIMAS IR DARBO PRADŽIA

ST. LUŠYS, Boston, Mass.

(Tešinys iš vasario mėn. numerio)
SUSITARIAM

Vėliausias pasitarimų išvadas perdavėm saviesiems. Lietuvos Taryba principinei daliai išvadų pritarė, nes lygiateisį visų politinių organizacijų bei kovos sąjūdžių apjungimą iš seniau jau rėmė. Mūsų tos minties konkretizavimas, kad vyriausiu organan įeitų tos partijos, kurios 1926 metų Seime turėjo atstovų, ir tie sąjūdžiai, kurie pasireiškė kovoje prieš okupantus, buvo tik logiška išvada ir praktiškas pritaikymas. Kėlė tačiau rimtų abejonių dėl perdidelio narių skaičiaus būsime vyriausiame organe, kurių prasimatė net vienuolika. Vispasiškai tą klausimą apsvarsčiusi nusistatė nesipriešinti ir tokiam dideliui bendram centrui, jei jau jokiū būdu nebebus galima jo sumažinti srovių ar sąjūdžių savanoriško apsiungimo keliu. Viltis susitarti padidėjo. Lietuvos Tarybos pritarimas, kad ir kiek abejonių lydymas, buvo jau gautas. Buvo beveik aišku, kad Vyriausias Lietuvos Komitetas taip pat pritaras. Reikėjo tik palaukti, kol mūsų pateiktas išvadas apsvarstys. Neilgai trukus abu derybininkai vėl susitiko. To susitikimo laukiau, nes jis daug turėjo lemti. Gaila būtų, kad po tiek pastangų ir vilčių vėl kurios kliūtys atsi-

rastų. Susitikimas buvo geras. Vyriausias Lietuvos Komitetas pasisakęs už visų politinių organizacijų, 1926 metų Seime turėjusių atstovų, ir visų naujųjų sąjūdžių vyriausiu organan įjungimą, lygiomis teisėmis ir lygiu atsakingumu. Tas reiškė tą patį, kam buvo pritarusi ir Lietuvos Taryba. Be to buvo pranešta, kad ūkininkų Partija apsvarsčiusi ir nuo savo teisės dalyvauti vyriausiame organe atsisakiusi. Tuo faktu remdamasis Vyriausias Lietuvos Komitetas siūlęs, kad ūkininkų Sąjunga taip pat nuo savo teisės atsisakytų. Taip įvykus, vyriausias pasipriešinimo centras turėtų nebe vienuolika, bet tik devynis narius. Siūlymas ūkininkų Sąjungai likti šalia vyriausio organo, kai šalia jo apsisprendė likti ūkininkų Partija, atrodė lyg dalinis mūsų planuoto susiblokavimo realizavimas, tik gal kitu titulu vykdomas, bet vistiek svarstyti.

Tuo būdu gavau naują uždavinį: patirti Lietuvos Tarybos nuomonę tuo nauju klausimu ir, jei būtų palanki, gauti pačios ūkininkų Sąjungos sutikimą. Jaučiau riešuto kietumą, bet linkau naująjį pasiūlymą remti. Visuomenės, o ypač politikos, gyvenime kompromisai yra neišvengiami. Juk mes patys siūlėme blokuoti ir vyriausią organą sudaryti

iš penkių narių. Kai nepavyko, kėlėme mintį artimesnėms grupėms apsiungti iki septynių narių, o tam nepavykus, linkom sutikti ir su vienuolika. Dabar gi atsirado galimybė sumažėti iki devynių. Atrodė rimtai svarstytinas siūlymas. Lietuvos Taryboje ilgai neužtrukta, nes jos nuomonė tuo reikalu galėjo būti tik patarianti. To reikalo sprendėmu buvo ūkininkų Sąjunga pati. Suprantama, kad jai apsispręsti buvo nelengva. Stambi politinė organizacija, visuose demokratinės Lietuvos Seimuose turėjusi po keliolika atstovų, lyginama yra su maža, tik viename 1926 metų Seime du atstovu turėjusia partija ir jai atsisakius dalyvauti vyriausiame rezistencijos organe, siūlyama tai pararyti ir ūkininkų Sąjungai. Pirmą žvilgsnį metus įžiūrėta mainai, bet relygiu partneriu. Jei mažai politinei organizacijai vyriausiame rezistencijos organe ir valstybės atstatymo darbe dalyvauti buvo mažas interesas, tai didelei ir daug lėmusiai ūkininkų Sąjungai buvo didelis. Mainų mintis buvo neparanki ir susitarimui kenkianti. Teko ją atmesti ir susiblokavimo mintį ryškinti. Galvota, kad ūkininkų Partijos interesus vyriausiame organe atstovaus kuri nors kita organizacija, gal valstiečiai liaudininkai, o ūkininkų Sąjungos, laisvai susitarus, galėtų atstovauti krikščionys demokratai. Po kiek ligiau užtrukusio aiškinimosi, kad nebeužsidelstų

bendro vyriausio centro sudarymas, ūkininkų Sąjunga sutiko laikinai į vyriausią centrą savo atskiro atstovo nesiųsti, bet, susitarus su Krikščionių Demokratų Partija, savo interesus atstovauti ir savo nuomonei reikšti įgaluoti ten būsima krikščionių demokratų atstovą. Tuo būdu ūkininkų Sąjunga šalia vyriausio organo nepaliko, bet tik savo atstovu laikinai pasirinko tą patį asmenį, kurį buvo pasirinkusi ir Krikščionių Demokratų Partija. Tuo bendru atstovu buvo tada prof. adv. Antanas Tumėnas. Taip nugalėta paskutinė kliūtis. Vyriausias organas sutartas daryti iš devynių narių, kuriuos paskirs šios politinės partijos ir sąjūdžiai: Krikščionių Demokratų Partija, Lietuvos Darbo Federacija, Socialdemokratų Partija, Tautininkų Sąjunga, Valstiečių Liaudininkų Sąjunga, Laisvės Kovotojų Sąjunga, Lietuvos Frontas, Nacionalistų Partija ir Vienybės Sąjūdis. Buvo aišku, kad dar reikėtų susitarti, kokiū vardu vyriausią rezistencijos centrą vadinti ir kaip jo vadovybę - prezidiumą sudaryti. Pasitarę sutikome, kad tų klausimų sprendimas per įagliamentinius galėtų ilgai užtrukti ir jau tarto vyriausiojo centro tiesioginį darbą nutolinti. Tikslingiau ir greičiau bus, jei tuos, kaip ir visus kitus klausimus, vyriausias organas pats svarstys ir pats spres. Konstatavom, kad mums pavestą misiją būsime jau atlikę ir mūsų pareigos

Buv. Lietuvos prezidento Antano Smetonos žmona Sofija Smetonienė ir sūnus adv. Julius Smetona, Cleveland, Ohio, prie savo vyro-tėvo kapo. A. Smetona mirė prieš 10 metų Clevelande ir ten palaidotas.

Sophia and Julius Smetona, wife and son of former Lithuanian President Antanas Smetona, shown standing at his grave. Smetona died in Cleveland 10 years ago and is buried there.

L. Briedžio foto

pasibaigs pirmuoju to organo posėdžio sukvietimu.

VLIKas PRADEDA DARBĄ.

Po penkis mėnesius trukusių kruopščių derybų, susitarimas buvo pasiektas. Visos tuo laiku buvusios politinės partijos ir visi sąjūdžiai vyriausiu rezistencijos centru sujungtos. Nė viena gyva organizacija nebuvo apeita ir už durų palikta. Naujai gimstąs organas opozicijos neturėjo, nes visos Lietuvai laisvės siekiančios srovės ir srovelės sąmoningai į jį įsijungė ir kovos už laisvę aukurui savo dalį atnešė. Tai buvo neprilygstamo masto tautinės vienybės laimėjimas, neturįs sau pavyzdžio jokioj kitoj tų pačių nelaimių prislėgtoj tautoj. Organizacijų paskirti atstovai pirmą kartą susirinko 1943 metais lapkričio 25 dieną privačiame agr. Balio Gaidžiūno bute, Kaune, Parodos gatvės Nr. 9. Ta diena ir yra Vyriausio Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto gimimo diena. Jis gimė antrojo okupanto trypiamoj Lietuvoj, pačioje jos širdyje, rezistencinės kovos ugnyje ir įkarštyje. Gimė kovojančios tautos valios sprendimu būti vienintele ir aukščiausia vadovybe visoms kovoms už Lietuvos laisvę viduje ir užsienyje. Jokių kompetencijos apribojimų niekas nekėlė ir jokių aukščiausios vadovybės prerogatyvų niekam kitam nerezervavo. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas gimė vieninteliu tautos valios reiškėju ir kovų dėl laisvės vadovu. Jo gimimo faktas giliu pasitenkinimu nubangavo ir didelės viltis sukėlė visame krašte. Tauta įgijo pilnai jos valią atitin-

kančią vadovybę, nes susikūrusiame VLIKe sutilpo visa politiškai susipratusi ir susiorganizavusi visuomenė. Iš Tėvynės ateinančios žinios ir dabar, po dešimties metų, rodo tas pačias nuotaikas ir tą patį pasitikėjimą. Per geležinę uždangą nugirstas VLIKo vardas yra didžiausia paguoda ir suraminimas ten kenčiantiems. Jis panaujina ir palaiko išsivadavimo viltį bei tikėjimą ten likusių žmonių širdyse ir sąmonėse. VLIKo atliekami darbai ir daromi žygiai sekami pačiu didžiausiu įsitempimu ir lydimi nelaisvėje esančių brolių maldomis ir vilties ašaromis.

Pati darbo pradžia buvo kiek šalta ir rezervuotumo netrūko. Teko išspręsti abi buvusias puses interesuojantį vardo ir prezidiumo klausimą. Pas kai kuriuos asmenis reikėsi noras savo buvusio centro vardą įpiršti ir savų žmonių persvarą prezidiume turėti. Tai normalios

tendencijos tokiais atvejais, stebėtis per daug jomis nereikėtų. Reikėtų tačiau pabrėžti ir tikrai pasididžiuoti tuo gražiu vieningo darbo troškuliui, ir ta nuoširdžia abipusio susitarimo dvasia, kuri padėjo ir vardo ir prezidiumo ir daugybę kitų svarbių klausimų sklandžiai išspręsti. Vardo klausimą svarstant, abiejų pusių buvusieji pavadinimai palikti istorijai vertinti. Nei Lietuvos Taryba, nei Vyriausias Lietuvos Komitetas nerasta tinkamu vardu naujam organui. Ieškota naujo, kuris geriau atitiktų ir pilnai nusakytų vyriausiojo rezistencijos centro esmę, apimtį ir uždavinius. Toks vardas sėkmingai buvo rastas ir, rodos, prof. A. Tumėno vykusiai formuluotas: Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, arba pirmasis raidės surinkus - VLIKas. Tuo gerai apgalvotu pavadinimu norėta pasakyti, jog okupuota, bet narsiai už savo laisvę kovojanti tauta, sudarytą organą laiko vyriausiu komitetu ne lietuvių, bet Lietuvos vyriausiu komitetu ir ne kuriam nors kitam reikalui, bet Lietuvos išlaisvinimui vyriausiu komitetu. Tas Lietuvos išlaisvinimo pabrėžimas nusako ne tik to komiteto kompetencijos ribas, bet pažymi ir laiką, iki kurio tas suteiktas vyresniškumas bus galioje, būtent, kol Lietuva bus išlaisvinta. Lietuvis tada nežinojo, bet jo širdis nujautė galimą laisvės kovos užtęsimą ir todėl pasirūpino ne tik kovose gimusių ir visą tautą apimančią išsilaisvinimo instituciją įsteigti, bet ir giliai ją įpareigoti grumtis iki pergalės. Gali keistis tas ar kitas VLIKo statuto straipsnis, gali ta ar kita grupė iš jo išeiti arba nauja ateiti, bet pats VLIKas turi išlikti vyriausiu Lietuvos išlaisvinimo organu, turinčiu ne tik visos tautos pasitikėjimą, bet ir besąlyginį jos įpareigojimą nenusilpti, telkti jėgas ir kovoti iki pergalės. Sutarus vardą ir išrinkus prezidiumą, kurio pirmuoju pirmininku buvo prof. Kaminskas, visomis jėgomis ir visomis turimomis priemonėmis ėmėsi vadovauti Lietuvos išlaisvinimo kovai. Vyriausias Lietuvos Komitetas ir Lietuvos Taryba savanoriškai nuėjo istorijos lapuosna, o jų dviejų dirb-

tą darbą perėmė vienas visiems bendras Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Viešumai oficialiai prisistatė kiek suvėlavęs, daugiau kaip po dviejų su puse mėnesių savo veiklos, 1944 metais vasario 16 d., paskelbdamas deklaraciją Vilniuje. To suvėlavimo priežastys buvo dvi: ne taip greit derinosi grupių pažiūros kai kuriais pagrindiniais būsimos laisvos Lietuvos klausimais, kuriais norėta viešame pareiškime pasisakyti, o kai suderinta, nutarta kiek palaukti iki Nepriklausomybės šventės, kad tuo būdu pačiam VLIKui ir jo skelbiamai deklaracijai daugiau reikšmės būtų suteikta. Tos kruopščiai paruoštos deklaracijos tekstas buvo šis:

“Lietuvių Tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos ir atstatyti Lietuvos valstybės suvereninių organų svetimos jėgos laikinai sutrukdytą veikimą, yra reikalinga vieningos politinės vadovybės. Tam tikslui politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reiškėjos ir vykdytojos, nutarė sujungti visas savo jėgas bendram darbui ir sudarė Vyriausią Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą - VLIK.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, pradėdamas savo darbą, skelbia:

1. Lietuvių Tautos laisvė ir Lietuvos valstybės nepriklausomybė yra Tautos egzistencijos ir jos visokeriopos gerovės būtinoji sąlyga.

2. Suvereninė Lietuvos valstybė nei dėl Tarybų Sąjungos, nei dėl dabartinės Reicho okupacijos nėra išnykusi, tik suvereninių valstybės organų veikimas yra laikinai sutrukdytas. 1940 metais birželio mėn. 15 d. Tarybų Sąjungos okupacijos ir tos okupacijos prievartoje padarytų kitų jėgos ir klastos aktų pertrauktas Lietuvos valstybės suvereninių organų veikimas 1941 m. birželio 23 d. Tautos sukilimu ir Laikinosios Vyriausybės veikimu buvo laikinai atstatytas.

3. Lietuvą iš okupacijos išlaisvinus ir toliau veikia 1938 m. Lietuvos Konstitucija, kol ji teisėtu keliu bus atitinkamai pakeista.

4. Respublikos Vyriausybės, lai-

Waterbury, Conn., lietuviai pamini 10 metų buv. Lietuvos prez. A. Smetonos mirties sukaktį. Nuotraukoje matome minėjimui rengti komitetą; iš kairės dešinėn (sėdi): muz. A. A'eksis, I. Pesys, M. Zailskis, kleb. kun. J. Valantiejus, S. Venslauskienė, Helen Snyder (Waterbury burmistro žmona, lietuvė), A. Simutis; stovi - dr. M. J. Colney, M. Gureckas, E. Vaitkevičius, A. Dzimidis, A. Vaišnys, plk. B. Šova, A. Saulaitis, K. Kaz'auskas ir A. Malakauskas.

Delegates of various local patriotic organizations attending A. Smetona's, late President of Lithuania, memorial commemoration observance at the Elton Hotel, Waterbury, Conn.

Worcester, Mass., Lietuvių Meno Mylėtojų ratelio choras, ved. muz. Z. Snarskio (vidury).
Choir of the Lithuanian Art Lovers group of Worcester, Mass., with conductor Z. Snarskis (center).

kui atėjus, bus sudaryta Vyriausiam Lietuvos Išlaisvinimo Komite te koaliciniu pagrindu politinių grupių susitarimu.

5. Demokratinė Lietuvos valstybės santvarka bus suderinta su plačiųjų Tautos sluogsnių interesais ir bendromis pokario sąlygomis.

6. Respublikos Prezidento ir Seimo rinkimų įstatymai bus reformuoti pagal demokratinis rinkimų principus.

7. Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, vadovaudamas Tautos kovoms ir darbams Lietuvai išlaisvinti, Lietuvos suvereninių organų veikimui atstatyti, demokratinėi Lietuvos santvarkai atkurti ir kraštui nuo bolševizmo ir kitų jo gyvenimą ardančių veiksnių apginti, vykdys kuo plačiausiai visuomenės konsolidaciją, lygins politinių grupių tarpusavius nesusipratimus.

8. Didžiai vertindamas tautinių karo pajėgų reikšmę kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo, Komitetas visokeriopai remis Lietuvos kariuomenės atkūrimą.

9. Komitetas palaikys glaudžius ryšius su Lietuvos pasiuntinybėmis ir konsulatais ir bendradarbiaus su užsieniu, ypačiai Amerikos lietuviams ir su visomis tautų apsisprendimo laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę pripažįstančiomis tautomis.

10. Kultūrinei ir ūkinei tautos pažangai paspartinti ir valstybės gyvenimui veikiau į normalų kelią grąžinti, Komitetas rinks ir ruoš medžiagą išlaisvintosios Lietuvos administracijai, ūkiui, socialiniam gyvenimui, teisingumo ir švietimo darbui tvarkyti.

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, skelbdamas lietuvių Tautai šią savo deklaraciją, kviečia visų politinių nusistatymų geros valios lietuvius nusiteikti tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės dvasia nelygstamoje kovoje dėl Lietuvos.

Vardan tos Lietuvos vienybės te žydi!

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas
Vilnius, 1944 m. vasario 16 d.
Kiekvienas deklaracijoje formuluotas sakiny s ar pasakyta mintis kaip dabar, net po dešimties metų, matome, išreiškia ne kurios nors srovės, visuomenės sluogsnio ar srovės,
(Perkelta į 16 psl.)

MASINIO GIEDOJIMO REIKALU

V. RAMANAUSKAS, Wilkes-Barre, Pa.

Atgaivinti bažnyčiose masinį giedojimą yra neatidėliotinas reikalas, nes tuo būtų pasitarnauta lietuvių išlaikymui, gilesniam maldin gumo jausmui sužadinti bei lietuviškos giesmės - dainos labui.

Praskleidę bažnytinio giedojimo istorijos lapus pamatysime, kad visais laikais bažnytinei muzikai - giedojimui buvo dedama daug pastangų. Didelę bažnytinio giedojimo reikšmę įvertino patys vyriausieji bažnyčios vadai. Čia prisimintina Lietuvos vyskupai M. Valančius ir A. Baranauskas. Pirmasis lietuvių kalba rašė "Kantičkas". Vysk. A. Baranauskas sudėdavo ir pataisydavo specialias giesmes, ragindamas prie lietuviško masinio giedojimo.

Prigijus masiniam giedojimui, vėliau atsirastų gausiau ir balsinės medžiagos. Kas liečia tradicines mūsų giesmes, tegieda jas **visa bažnyčia**. Skatinant masinį giedojimą ir jį įgyvendinus, nemažai būtų pasitarnaujama ir lietuvių palaikymui. Tie, kurie jau yra visai ar dalinai pamiršę savo tėvų kalbą, sekdami masinį giedojimą, pramoktų bent melstis lietuviškai.

Kunigas dažnai pamaldų metu su tikinčiaisiais dalinasi lotynų kalba, kurios taip pat nevisi supranta. Pati esmė yra juk ne žodžių reikšmės supratime, o tame, kad masiniai

giedant mūsų širdis greičiau pagauja religinę nuotaiką. Dabar gi daugely bažnyčių pamaldų metu šia privilegija naudojasi tik keletas asmenų prie vargonų - choras. Tik giedanti bažnyčia gali turėti pilną maldos išreiškimo nuotaiką. Vergijos laikais Lietuvoje žmonės susi-

Muzikas Vaclovas Ramanauskas, Wilkes-Barre, Pa., baigęs Kauno valst. konservatoriją 1937 m., buvęs gimnazijos ir aukštesniųjų mokyklų muzikos mokytojas Lietuvoje ir Švedijoje; koncertavęs Kaune ir Stockholme; šiuo metu Šv. Trejybės R. K. parapijos Wilkes-Barre, Pa., vargonininkas ir piano mokytojas. Žiūr. jo str. apie masinį giedojimą bažnyčioje šiame pusl.

Vaclovas Ramanauskas. He is a graduate of the State Conservatory at Kaunas (1937), a former highschool teacher in Lithuania and Sweden, and has concertized in Kaunas and Stockholm. At present he is organist at Holy Trinity parish, Wilkes-Barre, Pa. (See his article on this page.)

rinkę bažnyčio n bendroje giesmėje surasdavo nusiramino bei paguodos.

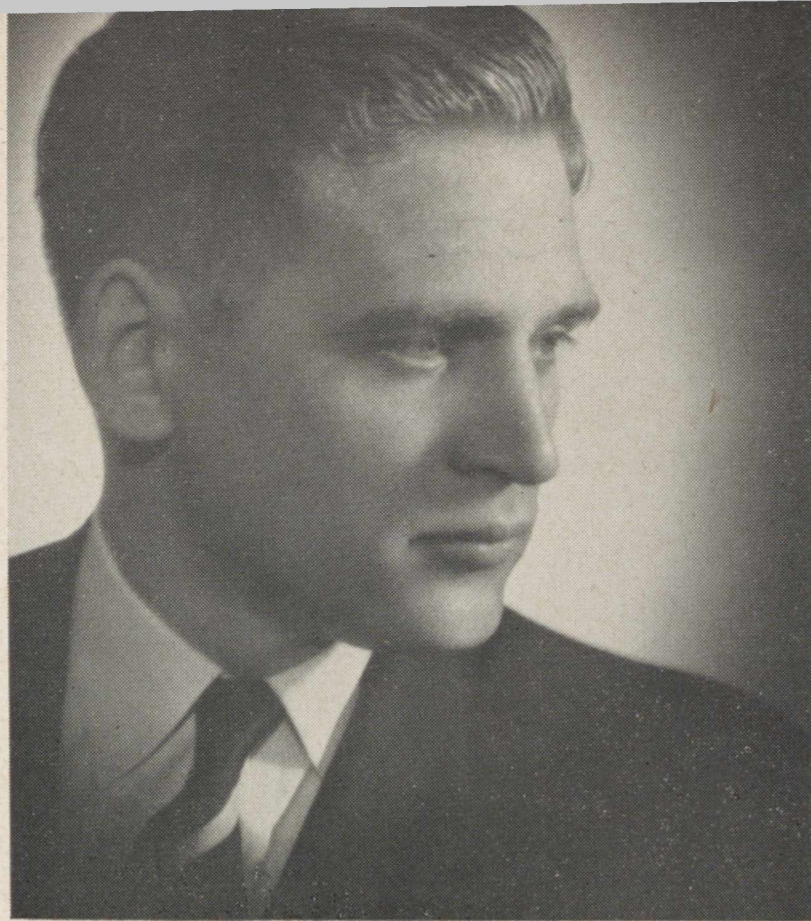
Kaikur šiais laikais chorinis giedojimas pasitarnavo net priešingai - išstumdamas liturginį choralinį bei masinį giedojimą. Kaikurie bažnytinių chorų vedėjai šiandien nesiteikia išmesti iš repertuaro kurių, kurių autoriai, nesilaikydami nustatytų bažnytinio giedojimo reikalavimų, šventą bažnytinį tekstą pavartojo pasaulinėje dvasioje.

Atrodo, kad visai be didelių sunkumų masinį giedojimą galima įpilletinti, pasekant tas bažnyčias, kur toks giedojimas jau yra. Pirmiausia reikalinga turėti visų giedamų giesmių giesmynėliai su gaidomis. Jų turėtų būti pakankamas skaičius, kad kiekvienas atėjęs bažnyčio n turėtų savo rankose. Giesmynėliai paprastai sukraunami prie įėjimo, bažnyčios prieangy. Nepaėmusiam turėtų būti, kas giesmynėlį paduotų. Po pamaldų giesmynėliai vėl sudedami jiems skirtoje vietoje.

Šiandien dar pasigendama tinkamo visoms bažnyčioms giesmynėlio be iškraipytų melodijų su taisyklinga lietuvių kalba. Klebonams bei kvalifikuotiems bažnytinės muzikos žinovams laikas būtų susirūpinti ir giesmynėlio klausimu. Giesmynėlin, savaime suprantama, turėtų tilpti ir tradiciniai bažnytiniai himnai bei choralinės mišios. Masiniai meldžiantis - giedant gyna lietuvių kalba, greitai dingtų dar daug kur bažnyčiose vartojami barbarizmai.

Prieš įvedant masinį giedojimą pravartu padaryti kaikuriais šventadieniais trumpas praktikas, iš anksto paraginus visus ir nusakius tokio giedojimo tikslą bei vertę. Tuo pat metu turint ir giesmynėlį rankoj po kelių šventadienių galima susilaukti džiuginančių vaisių.

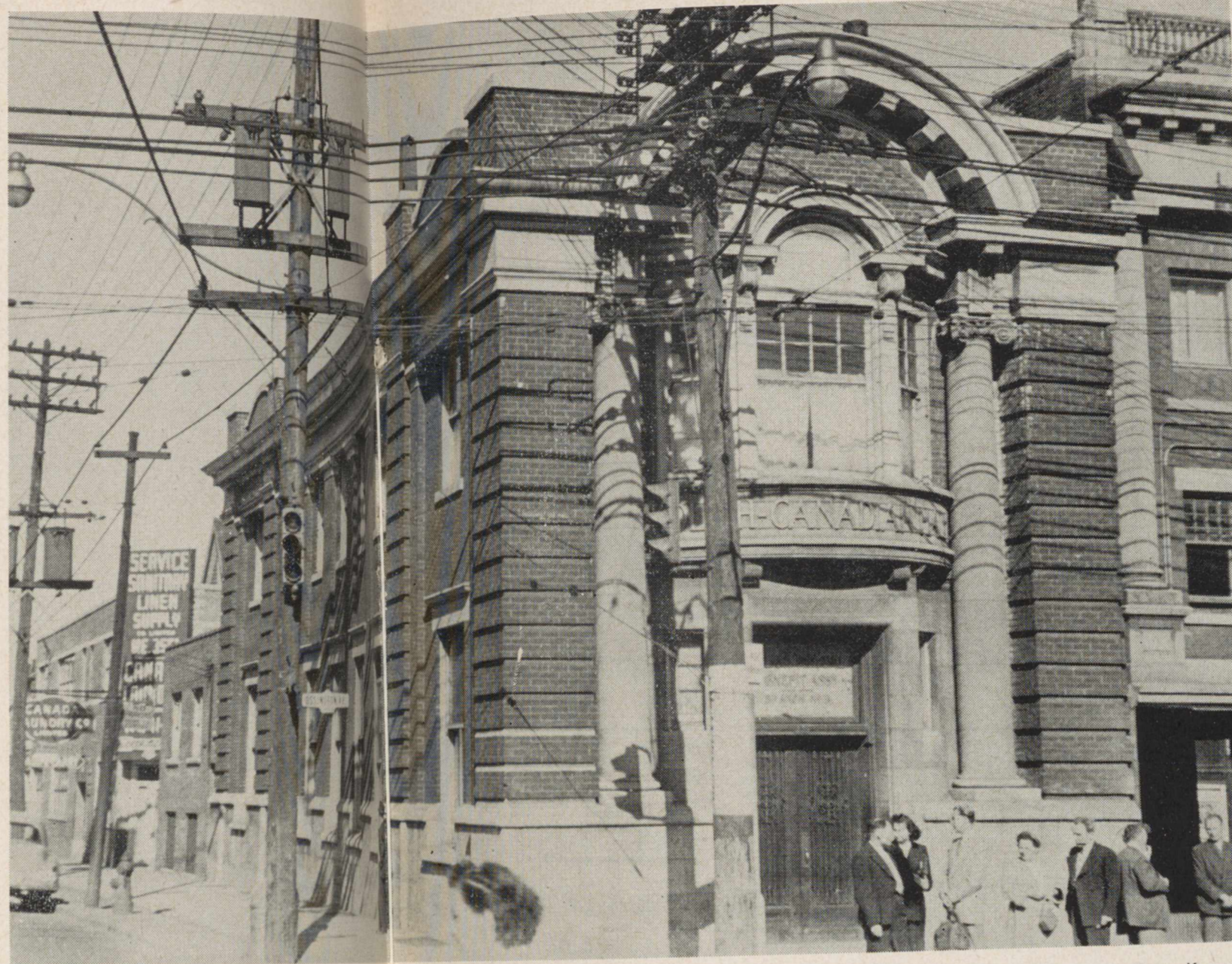

J. R. Simanavičius, Toronto, Ont., Kanada, lietuvių veikėjas-visuomenininkas, lietuvių radijo programos direktorius. Vienintelė lietuvių radijo programa duodama kas šeštadienį per CKTB St. Catherine's radijo stotį banga 620, nuo 3 val. iki 4 val. popiet. Pažymėtina, kad J. R. Simanavičiaus vad. lietuvių radijo programoje kultūriniai ir lietuviybės palaikymo reikalai randa tinkamą dėmesį.

J. R. Simanavičius, Lithuanian social and civic leader, program director of a Lithuanian hour in Toronto, Ont., Canada.

Vaclovas Verikaitis, Toronto, Ont., Kanada, solistas bosas-baritonas, kanadiečių visuomenės plačiai pažįstamas dainininkas. Dainavimo studijas pradėjęs Lietuvoje, jas bebaigęs Toronto universitete. Šiuo metu jau yra CBC Operos kompanijos dainininkas; nuolat dalyvaujaš CBC-CBL-FM radijo stoties programoje "Songs of my People". Iki šiol turėjęs 18 koncertų

Vaclovas Verikaitis, well-known bass-baritone in Canada. He began his studies in Lithuania and is completing them at Toronto University. Frequently appearing on CBC-CBL-FM broadcasts of "Song of My People"

Toronto Lietuvių Namai prie Ossington ir Dundas gatvių kampo, Toronto, Ont., Kanada. Toronto, Ont., Can., Lithuanian House at the corner of Ossington and Dundas streets.

Lietuviai studentai Toronto universitete; pirmoje eilėje antras iš eilės (klūpo) J. Anysas - liet. stud. pirm.; trečioje eilėje ketvirtas iš dešinės G. Šernas - Kanados Liet. Stud. 5-gos pirmininkas.

Lithuanian students attending Toronto University, Ont., Canada. J. Skudros foto

dentų lanko universitetą. 80% šeimų gyvena savuose namuose.

Oragnizacinis - kultūrinis gyvenimas

Lietuviai Toronte greitai susiorganizavo. Isisteigusi Sv. Jono Krikštytojo Draugija rūpinosi ne tik šalpos reikalais, bet 1928 m. įkuria parapiją, įsigija bažnyčią, salę. Susivienijimas Lietuvių Amerikoje įsteigia Toronte kuopą. Susiorganizuoja socialdemokratai. Ikuriamas "Aušros" choras. 1940 m. visos organizacijos sudaro Toronte bendrą Kanados Lietuvių Tarybą, nors vėliau ir pasireiškė nesutarimų. Isteigia "Daina" šelpti tremtiniams Vokietijoje. Gi atvykus tremtiniais į Torontą, organizacinis gyvenimas įvairėja, pasirodo naujų organizacijų. Štai jos: ateitininkų, skautų, inžinierių, tautininkų, karių, teisininkų sąjungos; kat. moterų, kat. kultūros, Mažosios Lietuvos bičiulių draugijos; Lietuvos Agimimo Sąjūdis, Moterų Bendruomenė, Rezistencinė Santarvė, Evangelikų Susivienijimas, "Verslas", "Šviesa", Liaudininkų, universiteto studentų,

sporto "Vytiš", "Utenis" ir medžiotojų klubai. Veikia choras "Varpas", vad. muz. St. Gailevičiaus; dramos meno mėgėjų grupė ir jaunimo meno mėgėjų grupė. Suprasta, kad reikia organo, kuris vadovautų visai kolonijai. Anksti suorganizuojamas KLB Toronto LOKas (Bendruom. Laikin. Org. Kom.) iš tuometinių Lietuvių Sąjungos, Lietuvių Tarybos ir kitų organizacijų atstovų. 1952 m. LOKą perima KLB Toronto apylinkės valdyba, kuriai dabar vadovauja J. R. Simanavičius.

1952 m. įsigijami Toronte Lietuvių Namai, kad patenkintų dalimi kolonijos kultūrinius reikalavimus. Tuo rūpinosi Toronto Lietuvių Namų Fondo Valdyba (pirm. J. Strazdas). Dabar metinės namų pajamos siekia \$13.000. Patalpomis naudojasi bendruomenė, choras, organi-

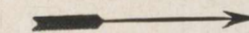
zacijos. Ten pat veikia skaitykla, biblioteka ir kredito kooperatyvas "Parama". Šeštadieniais ten veikia aukštesnieji liuanistikos kursai, kuriuos lanko 55 klausytojai.

Pirmas lietuviškas laikraštis Kanadoje - "Kanados Lietuvis", pasirodė Toronte 1929 m.; išėjo keletas numerių. Ir dabartinė montreališke "Nepriklausoma Lietuva" išvydo šviesą Toronte 1941 m. Nuo 1949 m. gruodžio 24 d. Toronte išleidžiami "Tėviškės žiburiai", savaitraštis, redaguojamas dr. A. Šapokos, spausdinamas "žiburių" Spaudos bendrovės. Toronte leidžiamas ir "Skautų Aidas", red. St. Kairio.

Toronto lietuviai yra įsijungę į

Antibolševikinį Bloką, kuris ruošia demonstracijas, paskaitas. Toronte veikia ir Baltų Federacija. KLB Krašto Valdyba ir Lietuvos konsulas Kanada V. Gylys reziduoja taip pat Toronte.

(Perkelta į 16 psl.)

Iš viršaus žemyn - pirmą nuotr.: dabartinė Kanados Liet. Bendruomenės Krašto Valdyba; pirmoje eilėje iš kairės dešinėn: kun. dr. J. Gutauskas, J. Yokubynas, J. Matulionis - pirm. (žiūr. jo str. 5 psl.), V. Vaidotas ir K. Grigaitis; antroje eilėje - inž. dr. A. Juozapavičius, inž. J. Strazdas, inž. J. Sližys.

Antra nuotr. - Toronto liet. kat. moterų draugijos narės su abiejų parapijų klebonais - kun. P. Ažubaliu ir kun. B. Grausliu, OFM. Piliapavičiaus foto

Trečia nuotr. - KLB Toronto apylinkės valdyba; pirmoje eilėje iš kairės dešinėn: V. Vaidotas, I. Matusevičiūtė, J. R. Simanavičius - pirm., kun. P. Barisa, OFM; stovi - inž. S. Šalkauskas, kun. dr. V. Skilandžiūnas ir inž. J. Jasinevičius.

Ketvirta nuotr. - KLB Švietimo Komisija; pirmoje eilėje iš kairės dešinėn: J. Mikšys, I. Matusevičiūtė ir A. Rinkūnas - pirm.; antroje eilėje - V. Matulaitis, A. Kuolas ir J. Gaizūtis.

Top to bottom: (1) Officers of the National Lithuanian Community of Canada;

(2) Toronto Lithuanian Women's Club members and pastors of two local Lithuanian parishes: the Rev. P. Ažubalis and the Rev. B. Grauslys.

(3) Officers of the Toronto district of the Lithuanian Community of Canada.

(4) Board of Education, Lithuanian Community of Canada.

TORONTO LIETUVIAI

Toronto - Ontario provincijos sostinė. Prieš 120 metų gavo miesto teises, tačiau indeniškas vardas, reiškiąs "susitikimų", "pranešimų vietą", tebeprimena jo seną kilmę. Dabar miestas turi 1.117.470 gyventojų.

Lietuviai pasiekė Torontą praėjo šimtmečio pabaigoj, dalis - šio šimtmečio pradžioj, o daugiausia atvyko tarp 1927 ir 1931 metų. Tačiau didelėmis grupėmis suplaukė į Torontą lietuviai tremtiniai po paskutinio karo. Šiuo metu Toronte gyvena apie 6.000 lietuvių. Šios kolonijos charakteringį bruožai: tremtinių dominavimas skaičiumi ir jaunų žmonių dauguma. Čia daug vestuvių, krikštynų. Vyrų skaičius žymiai didesnis negu moterų.

Materialinis gyvenimas

Senesnioji išsiviją pergyveno krizę, karo metu teatsikvėpė. Tremtiniai laimingesni: greit gavo darbo įvairiose įmonėse. Praktinių mokslų specialistai dirba savo srityje. Kai kuriems reikėjo perlaikyti egzaminus. Dėresnieji jau išlenda iš fabriku. Turime savų valgyklų, krautvių, statybos kontraktorių. Kiti agentauja; pardavinėja namus, draugas; mergaitės įsitaiso įstaigose. Jaunimas įgyja specialybes: 40 stu-

Toronto lietuvių Priskėlimo parapijos parapiečių dalis po pamaldų prie kino teatro salės, kur dabar laikinai vyksta visos pamaldos. Parapijos bažnyčios statybos darbai jau pradėti.

Toronto, Ont., Can., Lithuanian members of Resurrection parish gather outside of theatre building after Mass, temporary place of worship until construction of new church is completed.

Justin Milliu (Miliūnas) su žmona Irena (dešinėje) ir seserim Helen. Justinas šiuo metu yra bebaigęs inžinerijos mokslus, o jo žmona yra mokytoja. Jis yra gimęs Newark, N. J., 23 m. amžiaus; jo žmona Irena yra lietuvių verslininko Drevinsko iš Conn. steito dukterė. Justinas su žmona povestuvinės kelionės metu aplankė savo tėvą J. Miliūną Hollywoode, Calif.

Justin Milliu - Miliūnas with wife Irene (right) and sister Helen. Justin is a graduate engineer and his bride is a teacher.

Viršuj — Lietuvių Karių S-gos "Ramovė" va'dyba, Worcester, Mass., su operos soliste J. Augaityte ir rašytoju A. Gustaičiu. Sėdi iš kairės dešinėn: plk. Basiulis, J. Augaitytė, A. Gustaitis; stovi - L. Leknickas, A. Vagelis, J. Židžiūnas, P. Babickas ir J. Vizbaras.

Top: Officials of the Lithuanian Officers Association **Ramovė**, pictured with Opera Soloist J. Augaitytė and author A. Gustaitis.

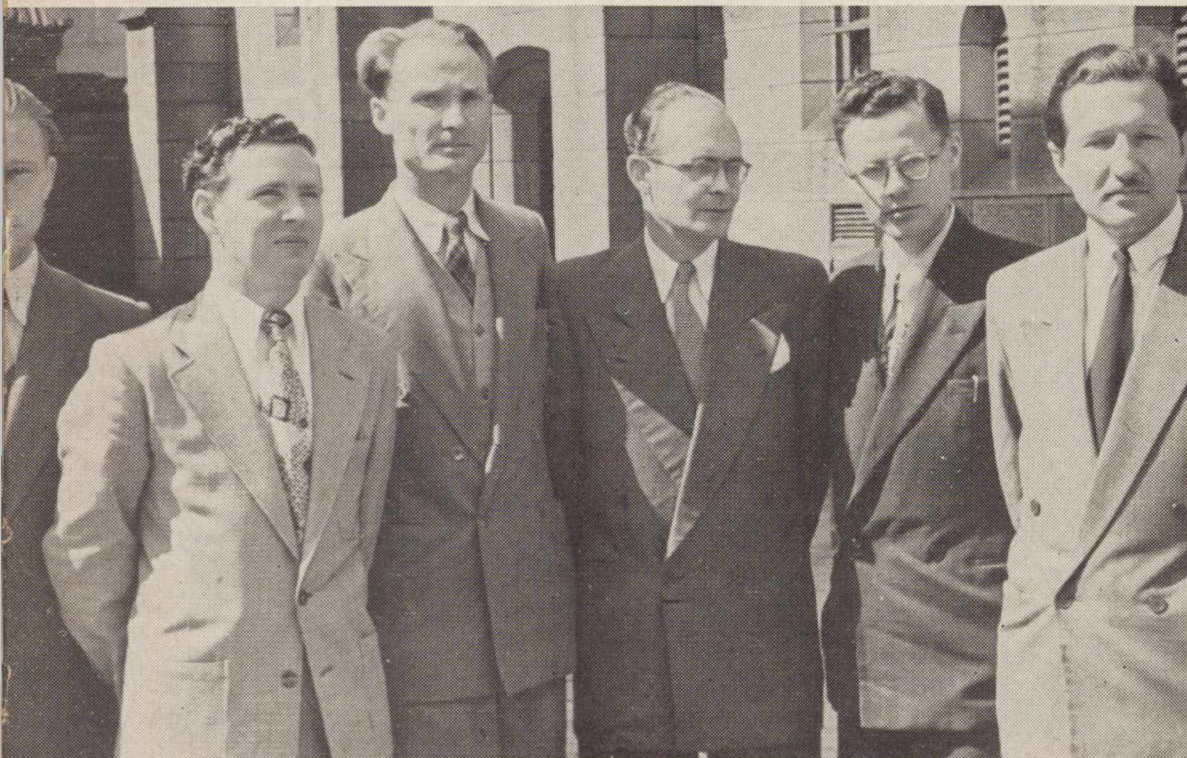
Apacioj — Sambūrio "Šviesa" Australijos Krašto Valdyba; iš kairės dešinėn: E. Mansonas, V. Doniela, P. Kedys, S. Skorulis, V. Patašius ir V. Rimas.

Bottom: Governing Committee of the **Šviesa** organization of Australia. P. Sakalausko foto

Los Angeles, Calif., liet. studentų grupė, organizuotai dalyvavusi Vasario 16-sios minėjime ir iškilminguose pietuose. Nuotraukoje matome juos su konsulu dr. J. J. Bielskiu ir prof. M. Biržiška prieš iškilmingus pietus Ambassador viešbutyje vasario 14 d. Iš kairės dešinėn: V. Burokas - pirm., R. Kaminskas, D. Karaliūtė, J. Kaminskas, kons. J. Bielskis, J. Kondratavičiūtė, prof. M. Biržiška, V. Muchlia, I. Pamataitytė - sekr., I. Bertulytė - vicepirm., J. Šaltenytė, V. Jakas ir L. Mačiokaitė. Lietuvos vadavimo reikalui studentai iš savo kasos paaukojo ta proga 20 dol.

Los Angeles, Calif., Organized Lithuanian students attending Lithuanian Independence Day ceremonies at the Ambassador Hotel, Feb. 14. Shown with them are Consul Bielskis and Prof. Biržiška. Students donated \$20 to Lithuanian liberation cause.

Milwaukee, Wisc., lietuvaitės prie savo stalo vietos tautų pasirodymo šventėje; iš kairės dešinėn: P. Navulytė, R. ir I. Dabrovolskytės ir A. Fetingytė.

Lithuanian girls standing at their own table at national festival, Milwaukee, Wisc. V. Blyno foto

Waterbury, Conn., lietuvių Care and Relief klubas kiekvienais metais Vasario 16-sios proga pasiunčia siuntinių vargstantiems tautiečiams Europoje. Ir šiais metais ta proga pasiuntė 21 siuntinį. Prie paruoštų siuntinių matome dr. M. Colney, M. Venslauską ir ponią M. Colney. Pažymėtina, kad ponai Colney šį šalpos darbą nenuilstamai dirba jau eilę metų ir yra sušėpę šimtus lietuvių Europos pabėgėlių stovyklose.

Each year on Lithuanian Independence Day the Lithuanian Care and Relief Club of Waterbury, Conn., sends packages to the needy in Europe. This year the club sent 21 parcels. Shown here are Dr. M. Colney, M. Venslauskas and Mrs. Colney.

Viršuj — Chicagos lietuviai kunigai, dalyvavę rekolekcijose pas amerikiečius jėzuitus Barrington, Ill., sausio 3-6 d.d. Pirmoje eilėje sėdi: kun. J. Vilutis, kun. dr. J. Prunskis, kan. F. Kapočius, vysk. V. Brizgys, kun. V. Rimšelis, MIC (rekolekcijų vedėjas), kan. V. Zakarauskas ir kun. A. Neverauskas.

Top: Lithuanian clergy attending recollections given by American Jesuits at Barrington, Ill. (Jan. 3-6, 1954).

Apacioj — Rytinių steitų liet. mokytojų konferencijos dalyviai, 1953 m. gruodžio 13 d. posėdžiavę Bostone, Mass. Pirmoje eilėje matyti O. Skrupskelienė, K. Mockus; antroje eilėje - Motina Annunciata, Pr. Pauliukonis ir kt.

Bottom: Delegates to the Eastern States Lithuanian Teachers Convention at Boston, Mass., Dec. 13, 1953. P. Bliumo foto

Brocktono, Mass., ateitininkės metinės šventės proga išpildo šokį "Op, op, kas ten Nemunėli". Iš kairės dešinėn: N. Tamošaitytė, N. Kucinaitė, T. Petkeitytė, B. Duobaitė, N. Ramanauskaitė, D. Pareigyte ir D. Keblinskaitė.

Members of "Ateitis" Lith. Cath. youth organization, performing a dance "Op, op, kas ten, Nemunėli", — Brockton, Mass.

Eugenija E. Gurskytė - Paužienė, M. D., Detroit, Mich., veikli kultūrininkė, Detroito Lietuvių Kultūros klubo pirm., žymi genealogė. Nors gimusi ir augusi Amerikoje, tačiau savo dvasia ir darbais yra pavyzdinga Lietuvos patriotė. Lietuvos vadavimo reikalams kiekvienais metais paaukojanti po 50 dol.

Eugenija E. Gurskytė - Paužienė, M. D., of Detroit, Mich. An active social leader and chairwoman of the Detroit Lithuanian Cultural Club.

Kova del technikos...

(Atkelta iš 4 psl.)

'pabėgėlis' E. Hemmingwajus, jis nepasidarė nė ispanu, nė italu, bet pasiliko tipingu amerikiečiu, vaizduodamas smurtą, darvinistišką kovą už būvį, stipresnio išlikimą, kaip tatai raudonu siūlu pažymėta visa amerikiečių proza (nuo H. Melville, Mark Twain iki šių dienų).

Tipingas darvinizmas pramonės kraštuose mums, ūkininkams ir jų

vaikams, yra visiškai svetimas. Jo vietą pas mus ir mūsų kaimynus užima krikščioniškas humanizmas, būdingas ūkininkų šalims. Lietuvis, kiek jis bebūtų pažinęs svetimas literatūras, visuomet ilgėsis pažvelgti į savo kraštą, į savo žmones, gamtą, nes to jam neduos nė vienas "tarptautinių vandenų" kapitonas. Kas gi mums papasakos apie piliaiknius, žemaičių girias, Suvalkų lygumas, Nemuną, pajūrio žvejus, jeigu ne lietuviško žodžio meistras, išaugintas tautosakos ir savosios kalbos pienu. Gal atsiras ir vienas kitas tarptautinių vandenų navigatorius, tačiau jis pirma turės plaukti šventąja, Nerių, Nemuną, Baltijos jūra, kol pasieks didžiuosius okeanus. Kol tie kolumbai užgims, mes turėsime kapstyti upeliuose, ežeruose, giriose, miestelių aikštėse, ganyklose, Kauno skersgatviuose.

Tokie ispanai, atrodo, nelabai rauna nuo galvos plaukus, kad jų dabartinių rašytojų nesiverčia užsieniečiai, neskiria jiems Pulitzerių ir Nobelių. Tačiau jie su džiaugsmu skaito romanus apie "nuvalkiotus" mauriškus kiemus su fontanais, apie

meilužius prie geležinių vartų pynūčių, apie vienuolynus, serenadas, apelsinų sodus. Kas gi kitas šveicarams papasakos apie sniego griūtis, bedugnes, kalnynus ir karvių skambalėlius? Kiekvienos rasės rašytojas vaizduoja tai, apie ką jis geriausiai žino, ką jis jautriausiai išgyveno. Mūsų autoriai, beveik išimtinai gimę ir išaugę kaime, vaizdavo ir dar vaizduoja kaimą. Skaitotojų persveriama dauguma taip pat kaimo vaikai. Ne "tarptautinis" Lietuvos miestas sukūrė mums tautosaką ir kalbą. Vilniaus vežiko arklys negalėjo sukurti švelnaus žirglio kulto, žirgo, kuriuo bernelis joja pas mergelę, lapeliams mirgant, saulelei tekant.

Vadinasi, kol mes vartosime savo kalbą, daugiau ar mažiau turėsime žiūrėti į kaimą, mūsų dvasinių vertybių šaltinį, nes, pagaliau, ir mūsų naujoji miesčionija buvo kilusi iš kaimo. Senoji miesčionija nesidavė vaizduojama dėl to, kad tai buvo Lietuvai svetimas kūnas. Naujoji miesčionija be mokslinės terminologijos mūsų kalbai nieko nedavė, kalbą ir toliau kūrė kaimas, tad ne-

nuostabu, kad rašytojas sėmėsi sau įkvėpimo pirmųjų šaltiniuose.

Aš nelabai tikiu, kad mes sukursim miesčionišką literatūrą (su visom prakeiktom problemom), neturėdami tradicinio miesčionijos luomo. Tad šūkalojimai apie "nusigręžimą" nuo kaimo neturi jokio pagrindo, nes tie šaukliai pakimba skystame ore. Man atrodo, ir linkininkai ir žemininkai ir aidininkai tiktai nesuseria dėl terminų. Visi nori geros literatūros, geros modernios technikos, visi bodisi šabloniškumu, plokštumu, bendrybėmis. Kova dėl technikos, o ne dėl temų!

VLIKo darbo...

(Atkelta iš 11 psl.)

vių grupės aspiracijas, bet pačius giliausius ir pačius brangiausius visos lietuvių tautos troškimus. Pats dižiausias troškimas yra laisvė ir nepriklausomybė. Jam atsiekti politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reiškėjos ir vykdytojos, sujungė visas savo jėgas bendram darbui ir sudarė VLIKą. Ši deklaracija buvo rašyta ir paskelbta pirmiausiai Lietuvių tautai, bet ne jai vienai. Tuo pareiškimu norėta pasisakyti demokratinio Vakarų pasaulio tautoms, o taip pat buvusiems okupantams rusams ir to meto okupantams vokiečiams, kad lietuvis laisvės niekad neišsžadės ir iš kovos lauko nesitrauks, kol pergalė nebus jo rankose, kol jis nebus laisvas. Todėl jos paskelbimas, tam tikra prasme, nebuvo slaptas, bet greičiau viešas: per po grindžio radiją, per jo spaudą ir gausybę atskirų lapelių, paskleistų miestuose ir kaimuose, ant stulpų ir tvorų. Džiugi ta naujiena buvo lietuviui, bet kerštingą pyktį sukėlė pas okupantus. Jų gestapo laužė sau ir pirštus ir galvas, kaip tą aukščiausią vadovybę išaiškinti ir ją likviduoti. Tuoju metu daugiau jėgų tam reikalui ir buvo aiškiai pajustas okupacijos varžtų dar didesnis įtempimas. Pavojaus padidėjimą jautė visi. Nei VLIKo nariai, nei su VLIKu artimiau bendradarbiavę kiti asmens nežinojo, kas su jais gali atsitikti tuojau, po minutės ar valandos. Taip, kaip mūsų lauke, taip, kaip apkasuos.

(Tęsinys kitame numery)

Margarita Reipaitė - Mazgelienė, Brockton, Mass., čia gimusi lietuvė, nuoširdi dainos mylėtoja, nuo 6 metų amžiaus dalyvaujanti liet. choruose, su savo dukterimis vienuolėmis - kazimierietėmis Marija Klementa ir Margarita Marija. M. Mazgelienė dirba visoje eilėje kitų liet. organizacijų.

Margarita Reipaitė - Mazgelienė, Brockton, Mass. Born in this country, she began singing in Lithuanian choirs at the age of six. She is shown here with her daughters, nuns of St. Casimir, Marija Klementa and Margarita Marija,

Mike Kraft (stovi) su kitais savo kapelos dalyviais. Gimęs Lietuvoje, į Ameriką atvykęs 1935 m.; Lietuvoje grojęs kariuomenės orkestruose ir šokių kapelose Kaune ir Palangoje; įvairių orkestrų dalyvis Amerikoje. Prie pianino jo dukterė Irena. — Los Angeles, Calif.

Mike Kraft (standing) and musicians of his orchestra. Kraft came to the U. S. in 1935. In Lithuania he played in military bands and dance orchestras in Kaunas and Palanga. At piano is daughter Irene. — Los Angeles, Calif.

Toronto lietuviai

(Atkelta iš 13 psl.)

Religinis gyvenimas

Šv. Jono Krikštytojo parapija 25 m. gyvavimo proga perstatė bažnyčią ir padidino. Naujai pristatytas bokštas, perstatytas altorius ir kita. Padidinta ir salė. Dabar bažnyčia ir salė turi po 450 sėdimų vietų (buvo 200). Parapijos klebonas - kun. P. Ažubalis.

1953 m. kovo mėn. lietuvių pranciškonų provinciolas gavo oficialų leidimą iš dioclezijos arkivyskupo kurti Toronte parapiją ir vienuolyną. Naujai parapijai duotas Prisiškėlimo vardas. 1953 m. rugpiūčio mėn. pašventintas bažnyčia statyti sklypas. Pavasarį pradėdama statyba. Statybos fonde jau virš \$15.000. Dabar pamaldos laikomos kino salėj. Parapijos klebonas - kun. dr. Tėvas Bernardinas Grausly, OFM. Abi parapijos globoja šeštadieninė mokykla. Vaikų darželį veda šv. Kotrynos seselės lietuvaitės.

Lietuviai protestantai irgi organizuojasi. Evangelikų liuteronų parapijai vadovauja kun. dr. M. Kavolis.

A. V. B.

J. P. Keršis, Worcester, Mass., vietos lietuvių darbuotojas, LD skaitytojas.

J. P. Keršis, reader of "Lithuanian Days" and active in local Lithuanian circles in Worcester, Mass.

A view of the city Vilnius. Front: the cathedral; background: the tower of the Gediminas Hill.
 Vilniaus miesto vaizdas: priekyje matose katedra, toliau - Gedimino kalno bokštas.

V. Augustino foto

The Horror of Genocide

by Prof. RAPHAEL LEMKIN, *Founder of the World Movement to Outlaw Genocide*

The day of January 12, 1951, when the Genocide Convention became binding international law marks a milestone in the history of our civilization. The Genocide Convention defines the new international crime of Genocide and establishes international responsibilities for heads of states, members of governments, public officials, and private individuals for destroying national, religious and racial groups through killings, mutilations, breaking up of families, stealing of children. In addition, it is also prohibited to create such conditions of life which are calculated to bring about physical destruction of the group, in whole or in part.

The slave labor camps and deportations are within the scope of the Genocide Convention. The Soviet slave labor camps were not established for the purpose of economic exploitation of those who work, because essentially there is no free labor in Russia, and all labor with the exception of several occupations is underpaid. Forced or slave labor is Genocide, because the conditions of life in the camps are such that the inmates lose their health and life as result of the prevailing conditions. Unfortunately, the recent investigation of forced labor by the United Nations has overlooked the destruction of the human element in the forced labor camps and has limited the United Nations inquiry into violation of the freedom to work and to economic exploitation. It is hoped that the Lithuanians, Estonians, Latvians and other captive nations will remedy the situation by approaching members of the United Nations and by requesting them to investigate Genocide practices in the forced labor camps.

This is the first occasion when the United Nations can look into the fate of the captive peoples, and this occasion should be utilized completely and sincerely.

What are the remedies under the Genocide Convention? In other words, how can the peoples who are subject to Genocide actually be helped? Under article VIII of the Genocide Convention, all organs of the United Nations can investigate

Genocide and can "take such action under the Charter of the United Nations as they consider appropriate for the prevention and suppression of acts of Genocide." Sanctions against those who practice Genocide may include breaking up of diplomatic relations, imposing of economic disabilities and restrictions, exclusion from the benefits of the specialized agencies of the United Nations, such as, for example the World Bank. Theoretically, even military sanctions can be undertaken. The horror of Genocide is so immense and the losses to civilization so basic that the nations of the world cannot and should not overlook it. Should the nations fail in their courage of implementing the Genocide Convention, they will thus undermine the basic structure of civilization. How can a community survive if its inhabitants do not take notice of murder? The same applies to the world community. If Genocide will not be stopped, the crime will spread to other nations which will be destroyed one by one.

When the nation is destroyed, its culture, language, tradition go forever. It takes centuries and sometimes thousands of years to create a national culture, but Genocide can destroy a culture instantly like fire can destroy a building in an hour. The world should know that by permitting Genocide it takes the following consequences:

- a) World culture will be diminished by the cultures which perish together with the victimized nations,
- b) The genocidists will be encouraged to continue their sinister performances,
- c) The moral forces of mankind will wither and decay not only within the societies which practice Genocide, but also within the societies which turn their back to the sufferings of their fellow men.

The Genocide Convention, which till now has been ratified by 43 nations representing a total population of more than one billion human beings, can be turned into a great civilizing force. In this we shall not fail!

Prof. Raphael Lemkin, author of the Genocide Convention. (See his article on Page 17; more details on Lemkin on Page 7.)

Prof. Raphael Lemkin, New York, N. Y., genocido konvencijos autorius. Žiūr. jo str. 17 psl.; plačiau apie prof. R. Lemkiną žiūr. 7 psl.

THE LITHUANIAN R. C. ALLIANCE OF AMERICA

When the Lithuanians began to settle in the various cities and towns of America back in the 1870's and early 1880's, they found themselves in a new world with strange surroundings and a language unknown to them. For their own mutual protection, they organized various groups and societies; they built churches in order to worship in the manner in which they were raised and taught in their homeland. These same pioneers had the foresight to see the need of uniting the many groups and societies, and for that purpose held a Convention on November 22, 1886, in Plymouth, Pennsylvania, at which time it was decided to merge into one large organization, which later became the Lithuanian Roman Catholic Alliance of America.

The Lithuanian Roman Catholic Alliance of America is a fraternal

Lietuvių R. K. Susivienijimo Amerikoje centro valdyba; iš kairės dešinėn: sėdi - L. Žemaitytė - išdo globėja, kun. J. F. Boll - dv. vadas, L. Šimutis - pirm., Wm. T. Kvetkas - sekr.; stovi - M. Zujus - "Garso" red., P. J. Karašauskas - išd., adv. J. J. Grigalus - vicepirm., Wm. Abromaitis - išdo globėjas, dr. Wm. Christian - daktaras-kvotėjas. Plačiau apie šią organizaciją skaityk šiame psl.

Central Committee of the Lithuanian Roman Catholic Alliance of America. (Details on this page.)

organization operating and carried on solely for the mutual benefit of its members and their beneficiaries and not for profit, having a lodge system and representative form of government.

Fraternal organization have a distinct advantage over other forms of life and health protection. Members of lodges meet regularly to discuss their needs, to voice their sentiments and opinions and to elect delegates to attend Conventions, at which time by majority vote they elect their representatives to manage the Society's affairs.

The membership is restricted to persons of Lithuanian ancestry, of Roman Catholic Faith, living in the United States or Canada.

The Alliance has paid \$5,155,021.02 Sick and Death Benefits and over \$25,000.00 in Aid to Needy Members. The assets at the present time amount to \$2,225,000.00 with approximately 11,000 adult and juvenile members.

It is the only Lithuanian Fraternal Society that has paid dividends to its members.

In addition to acts of charity, granting financial assistance to needy members, the Catholic Alliance has on several occasions willingly financed our religious institutions in need of loans to expand their operations. Convention after Convention voted donations to religious communities for educational and needy purposes. It has founded one of the first Catholic Lithuanian language newspapers in America and still supports it.

The Catholic Alliance along with its members, has donated considerable sums of money in the fight for the liberation of Lithuania.

The Catholic Alliance held two unusually successful youth programs, which included both athletic events and musical and dancing contests. One was held in Boston, Mass., the other in Detroit, Mich. Plans are being made for such events to be held in Chicago in the latter part of June, 1954, intended to be the biggest even organized. It is expected to attract youth from all over America by way of local lodges and other organizations sponsoring contestants, with the Alliance offering all - expense paid trips to Chicago for winners of a membership contest now under way. W. T. K.

XENIA FABIAN ENGAGED

At a dinner party for 150 guests at their Hollywood Hills residence, 8017 Fareholm Drive, Calif. the engagement of Xenia G. Fabian to Nykyfor Nimchuk was announced by her parents Mr. and Mrs. Stanley L. Fabian. Mr. Fabian is the engineer, inventor and manufacturer of SAFE-T-SEAL.

The bride-elect was graduated from Pasadena City College where she was elected Associated Women Students Representative and was also active in the Senior Class Council, President of the Girl's Glee Club, Campus Y, Chi Sigma, Red Cross and Kantele. After graduation she attended the University of Southern California.

Her fiance is the son of Mr. and Mrs. Steven Nimchuk of Hazel Glen, Minitoba, Canada. He attended Manitoba Technical Institute.

A late May wedding is being planned. Xenia G. Fabian, Hollywood, Calif., sušiziedavo su N. Nimchuk. P-lė Fabian yra LD skaitytojo inž., išradėjo, firmos Safe-T-Seal savininko Stanley L. Fabian duktė. Pona Fabian yra lietuvių kilmės amerikiečiai, kalbą lietuviškai ir remia Lietuvos vadavimo darbą.

Stations of the Cross in St. Casimir's Lithuanian church, Philadelphia, Pa. Work was done by Sculptor P. Vaškys. Kryžiaus kelių stotys Šv. Kazimiero liet. bažnyčioje Philadelphijoje, Pa., sukurtos dail. P. Vaškio.

U. S. SENATE INVESTIGATES LITHUANIA'S SEIZURE

Paul Douglas, U. S. Senator from Illinois, addressed the Senate on Lithuanian Independence Day (Feb. 16) and also introduced resolution relative to the liberation of Lithuania and other countries. Excerpts from his address and the text of the resolution are given below.

Mr. President, I rise today to ask unanimous consent to submit a special concurrent resolution, and to salute the unconquerable spirit of freedom of those peoples who have been enslaved by Russian communism.

I have chosen this day because it is the 36th anniversary of the independence of Lithuania, achieved after 125 years of czarist Russian thralldom, on February 16, 1918.

Lithuania, like Estonia, Latvia, Poland, Rumania, Bulgaria, Hungary, and Czechoslovakia, has suffered every torture that a sadistic conqueror could impose. At least 500,000 and possibly a million Lithuanians have been seized and sent to the torture camps in Siberia, to be starved or worked to death...

The American position on this issue has always been the same. I am proud that President Roosevelt, President Truman, and recently President Eisenhower have followed the doctrine of nonrecognition and refused to condone these aggressions...

But we should do more than that. Not only the executive branch of Government, but the legislative should go on record as refusing to condone or recognize these aggressions. Lithuania's day of independence is a fitting occasion to move forward with a policy that will help strengthen resistance until freedom is attained—as it surely will be. It is time that the legislative branch and the people of the United States took an attitude on this thing.

In the case of those nations other than the Baltics, where we have granted recognition, the aggression was more subtle and even more devious. Recognition was obtained in those cases by means of solemn pledges to establish democratic governments, guarantee civil rights, permit free elections, protect reli-

gious freedom, and maintain the rights of individual property. Once our recognition was extended, the Communists then moved in, seized control by subversion and extinguished all rights in a midnight of tyranny.

These nations will rise again.

I propose in my resolution that the doctrine of nonrecognition be reaffirmed legislatively; that Communist aggressions and subversion be condemned in respect to all these countries; that the United States urge the United Nations to adopt this doctrine of nonrecognition, and to apply it universally; that we withdraw recognition of the governments of Poland, Rumania, Bulgaria, Hungary, and Czechoslovakia, all obtained by chicanery and deviousness.

Finally, I proposed that a subcommittee of the Foreign Relations Committee investigate from all possible sources, and publish to the world, the destruction and subversion of human liberty and free institutions in all these and other nations brought under the hell of communism, that the enormity of human physical and mental suffering caused by the Communists may forever impeach them in history and in the minds of men.

There being no objection, the concurrent resolution (S. Con. Res. 62) submitted by Mr. Douglas, was received, and referred to the Committee on Foreign Relations as follows:

Whereas the United States doctrine of nonrecognition of the conquest of free peoples offers hope to the enslaved and starving; and

(Continued on Page 22)

interference on the part of the Soviet Union, ...as some foreign newspapers are trying to make out... We declare that all the nonsensical talk about the Sovietization of the Baltic countries is only to the interest of our common enemies and of all anti-Soviet provocateurs."

The memory of what happened within a few months to Estonia, Latvia and Lithuania, and of having seen that same pattern extend to the countries of Eastern Europe by the use of the methods which the Soviet proposal prescribes for Germany, will, I hope, explain some skepticism at the Soviet proposals for restoring freedom to Germany.

The division of Europe... goes back to the date when the Soviet

control, initially confined to the Soviet Union, was extended to a vast area which now includes one third of the human race.

I recall the pacts of mutual assistance which the Soviet Union made in 1939 with Estonia, Latvia and Lithuania...

What quickly happened to Estonia, Latvia and Lithuania has gone on and on and has, I suggest, created the division to which the Soviet Foreign Minister refers.

Its a division between those who have been absorbed and the others who do not want to be absorbed...

So far as the United States is concerned, we are determined that we will not be absorbed.

(U.S. News and World Report, Feb. 19, 1954)

DULLES ON LITHUANIA

In the following words, citing the case of Lithuania, John Foster Dulles, Secretary of State, on February 5 and 10, hit back at a Molotov proposal for an all-European security pact that would include Russia and exclude the United States.

I have no doubt that the Soviet Foreign Minister would protest that his plan does not really involve the Sovietization of Western Germany.

I recall that in the October, 1939, speech to which I have already referred, the Soviet Foreign Minister explained that the mutual-assistance pacts, which he had recently negotiated with Estonia, Latvia and Lithuania, in "no way implies any

Artist - Sculptor P. Vaškys, Philadelphia, Pa. (Examples of his work are on this page.) Dail. skulpt. P. Vaškys, Philadelphia, Pa. Žiūr. jo darbus šiame puslapy.

Lithuanian Lowlanders wearing Pre-Lenten masks. Photograph was taken in 1923, but exact place is uncertain.

Užgavinių kaukių grupė Žemaitijoje. Nuotrauka daryta apie 1923 metus, bet tiksliai vietovė nežinoma. Plačiau apie užgavėnių papročius ir kaukes žiūr. dr. Balio str. šiame puslapy.

LITHUANIAN MASKS

J. BALYS, Ph. D.,
Washington, D. C.

Disguises and masks are found in every quarter of the globe, at various levels of civilization, beginning with primitive cultures and culminating with our modern metropolises. The Lithuanians, especially the Lowlanders, were also fond of masks. Mostly they donned masks at Shrovetide Lent, less frequently on other occasions (e. g. on Christmas, at weddings, at harvest home of flax, or where people gathered). The Lithuanians scooped their masks from wood, carved them from bark, or fashioned them from sheepskin; then they glued on a moustache and beard made of flax tufts or wool. Most permanent were the wooden masks, of which we have a greater number surviving.

What is the meaning behind masquerading? In modern times it has been regarded as a kind recreation. The masquerader wants to appear as a stranger, to hide or to portray someone else. Then he feels freer, he can play various tricks, ridicule or even punish his family or his neighbors. Disguise in the shape of certain forms (animals, Jews, gypsies, beggars, death, the devil, etc.) is useful in playing corresponding dramas or comedies, or portraying someone. The masks are always sharp-tongued, they are prone to all sorts of roguery; they amuse the gathering and enliven it.

In the Lowland such mummies and masqueraders are commonly called "Jews". They imitate the Jewish accent (a convenient change of voice to forestall recognition), they say that they are merchants.

A few of the masks characteristic of the Lithuanian Pre-Lenten season (Dr. J. Balys explains Lithuanian Pre-Lenten customs more fully on this page.)

Kelios lietuviškos užgavėnių kaukės. Plačiau apie užgavėnių papročius žiūr. dr. J. Balio str. šiame psl.

they have a great deal of money (rattling pouches filled with fragments of broken pots), and are looking for spinsters to buy. They say that they are from Egypt way, from beyond the šišė, two weeks' journey away, they say that they have enormous wealth, etc.

The "Jewish" masks, with a large, rough and hooked nose, formerly portrayed demonic beings, no doubt; but when their original meaning was forgotten in the course of time, the Jewish "face" was adopted.

The Lithuanian Pre-Lenten masks are sprinkled with water to assure a good crop, especially a flax harvest; they are troublesome with spinsters and old bachelors, as if to punish them for their sterility. It is a fact that the masqueraders and mummies go about for more important reasons than merely for merriment, for free food and drink; for example, around Ylakai it is said: "At Shrovetire they go as Jews in order to have success at horse trading in the coming year; the farmers give them money, fruit, and other things, so that their horses be handsome."

Outpost of Democratic Civilization

SEN. H. H. HUMPHREY, Minn.

As we commemorate once more the anniversary of the founding of the democratic state of Lithuania, our hearts go out to the enslaved people of that country who in their long history have suffered so much to preserve their independence and their cultural identity.

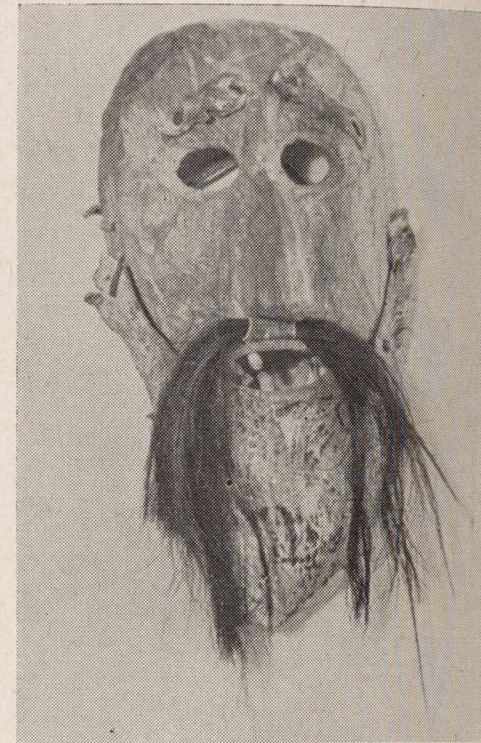
Lithuania has known tyranny and oppression before. For 120 years, from 1795 to 1915, the Russian czars ruled over the country. They made every effort to stamp out the spirit of independence of the Lithuanian people. Yet they failed. In the end an independent Lithuania was created, an outpost of democratic civilization on the Baltic Sea.

I am confident that just as the Romanov czars failed to obliterate Lithuania, the Red czars of the present era will fail in their endeavors to achieve the same result. I am confident that the spirit of independence of the Lithuanian people will survive to see the dawn of

freedom for Lithuania and for all other countries which have become the victims of Communist imperialism.

It was the same hope which I understand the Senator from Illinois (Mr. Douglas) is about to express when he calls upon our Government to take firm and stern measures in telling the Red czars of the modern day, in unmistakable terms, that we will not tolerate nor will be condoned, by either word or deed, their usurpation of power and their domination of freedom-loving peoples. (Congressional Record)

LITHUANIANS MAKE NEWS

The 1953 literary award of the Lithuanian Writers Association of the World was given to Poet **Bernardas Brazdžionis** of Boston, Mass., for his recent collection **Didžioji Kryžkelė** (The Great Crossroad). Poet B. Brazdžionis received a prize of \$500.00 at a literary fete on February 28, 1954, in Chicago, Ill. He celebrates his 30th anniversary of literary work this year and during that time has won at least three major awards. In 1936 he won the **Sakalas Publishers** literary prize for the book **ženklai ir Stebuklai** (Signs and Miracles); in 1938 he won the state award of the Republic of Lithuania for his book of poetry **Kunigaikščių Miestas** (City of the Grand Dukes); and in 1945 he won the first prize given by the Educational Commission of the Lithuanian Community in Germany for his book **Svetimi Kalnai** (Foreign Mountains). Poet B. Brazdžionis came to the U.S. five years ago and at present lives with his family in Boston, Mass.

L. Žitkus-Žitkevičius, Brooklyn, N. Y., won the 1953 youth literary award for his book **Saulutė Debesėliuose** (The Sun in the Clouds). The prize of \$250.00 was received by Poet L. Žitkus on February 28, 1954, in Chicago, Ill.

Naujienos (The News), Lithuanian daily of Chicago, Ill., has just re-

cently published its 40th anniversary issue. Since the first days **Naujienos**, established 40 years ago, has been edited by **Dr. P. Grigaitis**, present National Secretary of the American Lithuanian Council, Inc.

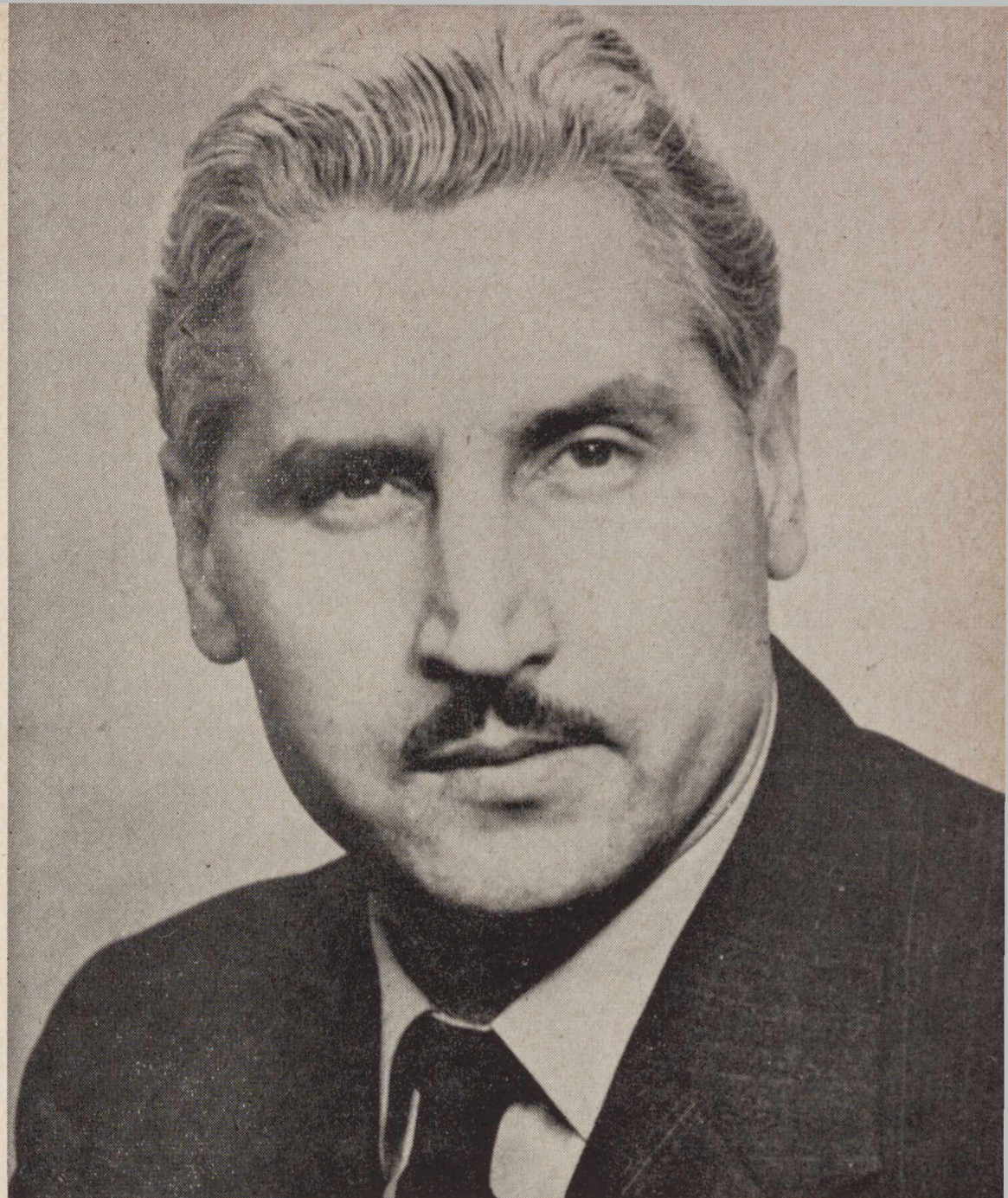
B. Vrublevičius was signed by the Theatre Municipal Opera d'Oran (Algerie) as a soloist.

Artist Telesforas Valius, Toronto, Ont., Canada (See his work on the back cover), has been invited to take part in five art exhibitions in Canada. He has decided to participate only in three: The Art Gallery in Montreal, The Art Gallery in Toronto, and the Royal Museum in Toronto.

VI. Adomavičius, Athol, Mass., an editor of LD magazine, has won several prizes for his colored photographs exhibited by the Tulip Co. of Holland.

The **Rev. V. Mincevičius**, Rome Italy, not long ago wrote an article for the Italian magazine **L'Araldo**. The article was headed, "The Reality of Communism," and depicted the present situation in Lithuania under Communist rule.

The Radio Station **Excelsior** of Buenos Aires, Argentina, devoted a half hour's time to Lithuanian cause on February 14, 1954, by ac-

Vytautas Staneika, Editor of **Free Lithuania**, a newspaper published in Chicago, Ill. Staneika was a prisoner of the Nazis during the war and afterwards returned on a secret mission to Lithuania, where he made contact with the partisans. He then came to Chicago and founded a newspaper.

Vytautas Staneika, Chicago, Ill., "Laisvosios Lietuvos" redaktorius. Vokiečių okupacijos laikais už lietuvišką veiklą naciai išlaikė jį dvejus metus Stutthof'o koncentracijos stovykloje. Po karo su tam tikrais uždaviniais buvo nusiųstas Lietuvoje ir, užmezgęs ryšius su Lietuvos partizanais, vėl grįžo slaptai į laisvąjį pasaulį. Chicagoje įkūrė ir redaguoja savaitraštį "Laisvoji Lietuva", kurios adresas: 3157 S. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

quainting its listeners with the present situation in Soviet-occupied Lithuania.

The novel **Gatvės Berniuko Nuotykių** (Adventures of a Boy of the Streets), written by **R. Spalis**, a resident of England, was translated by **Emils Skujenieks**, distinguished Latvian writer, into the Latvian language. The novel is being published serially by the Latvian newspaper **Laiks** of Brooklyn, N. Y.

V. Maželis, New York, N. Y., contributor to **Lithuanian Days** magazine, took part in a two-week photography exhibit in New York, N. Y., at Haber and Fink, Inc.

Walter B. Smith, Undersecretary of State, issued a special statement on the occasion of the 36th anniversary of the Declaration of Lithuanian Independence. The Undersecretary assured the Lithuanian

people in his February 13th, 1954, statement that in the not-too-distant future they would again enjoy freedom and independence.

The Bulletin of the International Peasant Union has published articles written by **J. Audėnas** and **H. Blazas**. The article by the former is entitled **Life in One Soviet-Enslaved Country**; and the article by the latter - **Iron Curtains of the Past & Present**. This bulletin is published in Washington, D. C., and H. Blazas is a staff member.

VILTIS MAGAZINE

to Celebrate
13th Year of Publication
on May 2, 1954.

VYTS BELIAJUS, ED.

Two Folk Orchestras and Varied Program Will Help Enliven Festivities.

Tickets for the event, which will be held in Los Angeles on Sunday, May 2, from 1 to 6 p.m., at the

DIANA BALLROOM
4067 W. Pico Blvd.

(2 blocks East of Crenshaw), are priced at \$1.00 per person.

The New chairwoman of the Baltic Women's Alliance is **Ligija Bieliukienė**. The organization is composed of the three Baltic States and observes the 7th anniversary of its founding this year. — Richmond Hill, N. Y.

Ligija Bieliukienė, Richmond Hill, N. Y., naujoji Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkė. Šioji organizacija apjungia trijų Pabaltijo tautų moteris tremtyje ir šiemet mini 7 metų gyvavimo sukaktį. Kiekvienos tautybės atstovė pirmininkauja pamečiui; organizacijos centras yra New Yorke.

LITHUANIAN AFFAIRS IN THE U. S. PRESS

Proclamations of Lithuanian Day, Lithuanian Independence Day ceremonies, reports and photos, appeared in the following newspapers: **Elizabeth Daily Journal**, N. J., Feb. 11; **Pittsburgh Sun-Telegraph**, Feb. 16; **Boston Globe**, Feb. 15; **Kenosha Evening News**, Wisc., Feb. 12; **Los Angeles Daily News**, Feb. 5; **Los Angeles Examiner**, Feb. 5, 15; **Los Angeles Herald-Express**, Feb. 5; **Los Angeles Times**, Feb. 15.

The Scranton Times, Penn., Jan. 13. Article "Scranton Native Article Subject." "Attorney Anthony O. Shallna, Scranton native, now a prominent member of the Boston Bar Ass'n, who also is Lithuanian consul for that city, was the subject of a four-column article in the Boston Post last Sunday. Mr. Shallna discussed the work of the consulate and declared among other things that thousands of men, women and children who fled from Red tyranny were misled in this country because of the treachery of Alger Hiss and many of his associates."

The Los Angeles Tidings, Feb. 19; **Kenosha Evening News**, Wisc., Feb. 16. "Douglas Asks Ban on Red Recognition." "Sen. Douglas (D., Ill.) today asked congress to pass a resolution calling on President Eisenhower to withdraw U. S. recognition of Iron Curtain countries. / Senator Douglas said that in 1940 President Roosevelt refused to give recognition to the Red-ruled governments of Latvia, Lithuania and Estonia."

The Binghamton Sun, N. Y., Feb. 13. Item: "Albany, Feb. 12 (AP). - Governor Dewey said today he was confident that Lithuania's independence would be restored eventually to its 'courageous people.' "

Pittsburgh Sun-Telegraph, Feb. 5; **The Sun**, Baltimore, Md., Feb. 10. "Soviet Plan to Divide West Fails." In German conference with Molotov not long ago John Foster Dulles, Secretary of State, "accused Russia of fearing the result of free all-German elections. / Dulles pointedly reminded the Soviet minister of what happened in the Baltic states, Estonia, Latvia and Lithuania, after Russia compelled those republics to conclude a 'mutual assistance pact.' "

U.S. News & World Report, Feb. 5. "Molotov, Man of Intrigue." "Poland, Lithuania and Rumania, with whom Russia had non-aggression pacts, saw Russia grabbing hunks of their territories. / Molotov tore up his non-aggression treaties with Estonia and Latvia and sent them an ultimatum. And he marched his troops into Lithuania."

The Los Angeles Tidings, Jan. 22. "Simonis' Celebrate Five Years Away From Terror" - article and photos. "Santa Barbara - The first family to enter (U. S. doors) was John Simonis, his wife and their two year old daughter Daiva. / Today, the Simonis are four. And the Simonis found a new life in their cottage on Santa Barbara's Punta Gorda Street."

Los Angeles Times, Dec. 31. Editorial "Baltic Out-

rages." "The Russians, who have long coveted the Baltic, gobbled up their three helpless neighbors after conclusion of the cynical Hitler-Stalin pact. The Kremlin has taken pains to prevent any revolt or growth of underground nationalism by systematically resettling the Baltic peoples in Siberia and repopulating the Baltic seacoast with Russians - without consulting the wishes of either group of emigres."

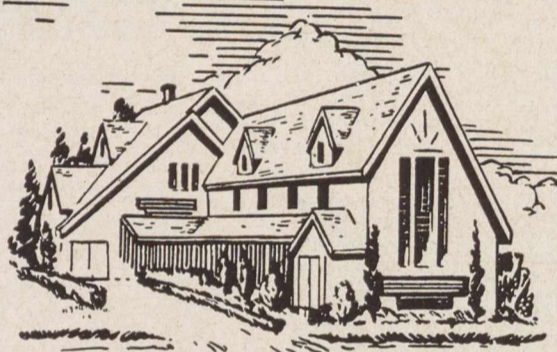
Times Dispatch, Richmond, Va., Nov. 24 and **The Catholic Standard**, Dec. 18. Photo and article "Twenty New Words A Day Lead To Lecture Platform." A Lithuanian-born displaced person, who on her arrival in the U. S. three years ago knew only six English words, last week made her appearance on the lecture platform. / A speaking engagement in Richmond marks the first time Mrs. Jadvyga Kuprėnas has ever addressed a meeting in English."

Times-Union, Rochester, N. Y., Nov. 25. Item "Red Lithuania to Get Big City." "Berlin - Lithuanian refugees report plans are under way to incorporate the former East Prussian city of Koenigsberg and its adjoining territory into the Soviet 'Republic of Lithuania.' "

The Morning Herald, Gloversville & Johnstown, N. Y., Nov. 27. Report "Refugees Prove U.S. Is Land of Opportunity." "Miami - A group of refugees from Russian rule in their Baltic homelands have proved again that America is a land of opportunity. / Starting from scratch (85 refugees in four boats landing at Miami) only about seven years ago, all would be described today as successful Americans..."

Valley Times, San Fernando, Calif., Jan. 12. Item and photo: "Art Club Honors Student - First high school art student to be honored under the new art stimulus program now under way by the San Fernando Valley Art Club is Richard Ellescas... / Others are (pictured) Paul Puzinas, guest artist..."

Holiday (Jan.). Discussion of European languages including remarks on Lithuanian and Latvian.

Pirma Lietuvių Įstaiga Los Angeles
COWLEY & CASPER
Laidotuvių Namai
935 W. Washington Blvd. PR. 1061

U. S. Senate Investigates...

(Continued from Page 19)

Whereas such doctrine is consonant with the Declaration of Independence, the Constitution, and the Bill of Rights; and

Whereas President Roosevelt and President Truman and their Secretaries of State through peace and war, strongly reaffirmed and supported such doctrine; and

Whereas through their leadership, this doctrine of nonrecognition was established as a fundamental principle of American statesmanship, and was made the basis for settlement with the Axis Powers; and

Whereas the Union of Soviet Socialist Republics has forcibly and aggressively seized Lithuania, Estonia, Latvia, and through violations of solemn pledges seized Poland, Rumania, Bulgaria, Hungary, and Czechoslovakia, subjugating their governments and ruthlessly deporting millions of their citizens to camps of slavery in European Russia and Siberia; and

Whereas the Union of Soviet Socialist Republics has replaced free governments with Russian or puppet officials, backed with Russian arms and the secret police: Now therefore, be it

Resolved by the Senate (the House of Representatives concurring), That the Congress (1) reaffirms the doctrine of nonrecognition of the conquest of free peoples as a principle of international law, and reaffirms the refusal of Presidents Roosevelt and Truman to recognize conquests; (2) condemns the violations of solemn international agreements and the acts of aggression perpetrated by Soviet Russia upon the peoples of Lithuania, Estonia, Latvia, Poland, Rumania, Bulgaria, Hungary, and Czechoslovakia; and (3) requests the President to direct the United States representative to the United Nations to lay these violations of solemn pledges and acts of aggression before the United Nations, and to urge universal application by the United Nations of the doctrine of nonrecognition of the conquest by Russia of such peoples, and to withdraw recognition obtained by means of pledges later dishonored, until such agreements are kept to the satisfaction of the President; and (4) that the Committee on Foreign Relations, or duly authorized subcommittee thereof, conduct an investigation of the illegal seizure of Lithuania, Latvia and Estonia, and the destruction of human liberties and free institutions in all such areas controlled directly or indirectly by world communism, including the treatment of citizens within those areas.

Choirmaster B. Budriūnas and choir members of St. Casimir's Lithuanian parish in Los Angeles, Calif.
Los Angeles, Calif., Šv. Kazimiero liet. parapijos choras su vad. Br. Budriūnu,

P. Gasparaičio foto

LIETUVIU RADIJO PROGRAMOS Chicago, Ill.

Sophie Barcus Radio Hours

Chicago - WGES - 1390 kilocycles
Mo. - Fri. 8:45 - 9:30 A. M.
Sat. - 8:30 - 9:30 A. M.
Mondays (Lietuviškos vakaruškos)
7:00 - 8:00 P. M.

Sophie Barcus, 7121 So. Rockwell,
Chicago 29, Ill. - Tel. 42413

MARGUTIS - Kasdieninė Lietuvių Radijo Programa

Cicero - Chicago — WHFC — 1450 kilocycles
Programa kiekvieną vakarą 9:15 val.
Ketvirtadieniais dvi programos: 7:00 ir 9:15
Sekmadieniais 1:00 p. m.
Vedėja - Lilija Vanagaitienė

Margutis - 6755 S. Western Ave., Chicago, Ill.
Telef. GROvehill 6-2242

The Saltimieras Lithuanian Show

Chicago WGES - 5000 Watt - 1390 kc
Monday thru Friday from 8:00 to 8:30 P. M.
No recordings - Live talent only
Paul B. Šaltimieras, Director
6801 So. Talman Ave., Chicago 29, Ill.
Telephone Financial 0650

Baltimore, Md.

Lietuvių Melodijos Valandėlė

Baltimore, Md. - WBMD - 750 kilocycles
Sekmadieniais 12:30 - 1:00 vidurdienį

Šios programos vedėjai: Albertas Juškevičius, 4515
Wilmslow Rd., Baltimore 10, Md.,
Phone Tuxedo 9-8693;

Kęstutis Laskauskas, 809 Scott St., Baltimore 30, Md.
Phone SARatoga 7-7963.

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa

Philadelphia, Pa. - WDAS - 1400 kilocycles
Programos pradžia: 3 val. 30 min. po pietų,
Sekmadieniais

Duoda žinias, lietuvišką muziką, skelbimus.
Priima sveikinimus, žinias, skelbimus.

Visais reikalais rašyti:

Mr. B. Raugas, 517 Greenwich St., HO. 74178, arba
Mr. J. Švedas, 1038 Vankirk St., JE 39940.

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BUKITE SVEIKI

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje
knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svar-
bieji sveikatos išlaikymo dėsniai: **kaip būti sveiku ir
ilgai gyventi.**

Ši svarbi knyga privalo rasti kiekvienoje lietuvių
šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisiuntimu. Tuojau
užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

DR. S. BIEŽIS,

3241 W. 66th Place Chicago 29, Ill.

Telefonas Republic 7-7868

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radio Korp. Programa

Boston, Mass. - WBMS - 1090 kilocycles
Sekmadieniais 12:00 iki 12:30 val. per pietus
Muzika, dainos ir Magdutės pasaka

Direktorius S. Minkus

502 E. Broadway, So. Boston 27, Mass. Tel. SO. 80489

Brooklyn, N. Y.

Lithuanian Radio Program

Brooklyn, N. Y. - WWRL - 5000 kilocycles
Saturdays - 2:00 - 3:00 P. M.

Joseph Gin'kus, Director

495 Grand St., Brooklyn 11, N. Y. - Tel. EV. 4-9293

Detroit, Mich.

"Baltic Melodies"

Detroit - WJLB - 1400 kilocycles
Saturdays 8:30 - 9:15 P. M.

Director Helen Rauby

16926 Pinehurst, Detroit 21, Mich.

Telephone UNiversity 1-1072

"Lithuanian Melodies"

Ann Arbor - WPAG - 1050 kilocycles
Sundays 3:00 - 3:30 P. M.

Director Ralph Valatka

15756 Lesure Ave., Detroit 27, Mich.

Telephone BRoadway 32224

Hillside, N. J.

Memories of Lithuania

Hillside, N. J. - WEVD - 1330 kilocycles
Saturdays - 4:45 - 5:30 P. M.

Director Jack J. Stukas

1264 White St., Hillside, N. J. - Tel. WA. 6-3325

Lietuvis Laikrodininkas ALFREDAS MANAVAS

Pataiso ir išvalo visų rūšių laikrodžius
žymiai pigiau ir geriau, negu kiti laikrodi-
ninkai.

Taip pat pas jį galima pirkti visų firmų
laikrodžių, laikrodžiams apyrankių, žiedų.

Dirbtuvės ir parduotuvės adresas:

8451 S. CRENSHAW BLVD.
LOS ANGELES, CALIF.
Tel. TW. 8024

Jei esi europietis,
skaityk

Vienintelį Europoje išeinantį
lietuvių savaitraštį

Europos Lietuvis

Metams - 6 dol.

Parašykite:

"Europos Lietuvis", 43, Holland Park,
London W. 11, England

Vieną numerį atsiųsime susipažinti

Pittsburgh, Pa.

Lithuanian Catholic Hour

Pittsburgh Pa., - WLOA - 1550 kilocycles
Sundays - 1:30 - 2:00 P. M.

Produced by Knights of Lithuania

Pittsburgh District

WLOA, Braddock, Pa.

Young Lithuanians of Pittsburgh Radio Program

Pittsburgh, Pa. — WHOD - 860 kilocycles
Sekmadieniais nuo 4:30 iki 5:00 P. M.

Direktorius J. Žilinskas, 2202 Sarah St., Pittsburgh
3, Pa.

Dir. pav. K. Pukas, 1503 Electric Ave., East Pitts-
burgh, Pa.

Programos vedėjas V. Mažeika, 2506 Sylvania Dr.,
Pittsburgh 34, Pa.

Waterbury, Conn.

"Lithuanian Memories"

Waterbury - WWCO - 1240 kilocycles
Saturdays - 6:35 to 7:30 P. M.

Director Dr. M. J. Colney

148 Grand St., Waterbury, Conn.

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Klubas

savo savaitinę programą transliuoja
kiekviena šeštadienį 7:45 iki 8:30

per WDOK, banga 1260

Klubo pirm. ir bendrųjų reikalų ved. - Juozas Stem-
puzis, 1152 Dallas Rd., tel. SW 5-1900

Programos vedėjas - Balys Auginas, 1359 E. 94th St.,
tel. CE 1-5904

Iždininkas ir fin. reik. vedėjas - Aleksandras Laikūnas,
7205 Linwood Ave., tel. EN 1-1082.

Los Angeles, Calif.

Lithuanian Melody Hour

KOWL - 1580 kilocycles - Santa Monica, Calif.
Saturdays - 10:00 - 10:30 A. M.

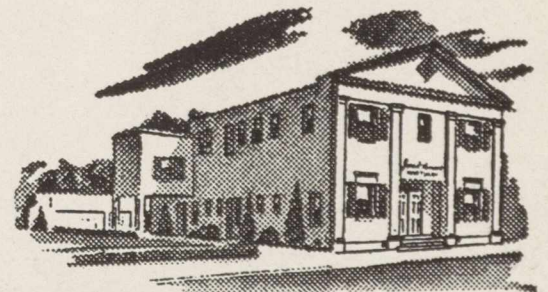
Direktorius Bruno Gediminas, 1827 1/2 N. Western Ave.,
Los Angeles 27, Calif. Phone HO. 9-4150

Reikalų vedėjas - George Rudelis, 5027 Zelzak St.,
Encino, Calif.

Programos vedėjai: Vladas Bakūnas, 922 W. 36th St.,
Los Angeles 7, Calif. Phone RI 1780;

Bronius Dūda, 1315 McCollum St., Los Angeles 26,
Calif.

Lietuviams patarnauja jau 25 metus

JONES & HAMROCK MORTUARY

731 W. WASHINGTON BLVD. LOS ANGELES 18
PROSPECT 6091

GOOD REALTY CO.

J. J. BAKUS, Lithuanian Real Estate Broker

Multiple Listing Service

4728 So. Normandie
Office: AXminster 7900

Los Angeles 37, Calif.
Res.: PLeasant 3-6590

FRANK P. SPEECHER

Licensed Real Estate Broker

Associated with George S. Bacon, Realtor

1955 Hillhurst Ave.

Los Angeles 27, Calif.

Phones: OLympia 0208 or OLympia 0031

Residence: DUnkirk 8-8704

HELEN'S HOUSE OF BEAUTY

HELEN MOCKUS
PHONE HO. 9-4600

1722 N. WESTERN AVE.
HOLLYWOOD 27, CALIF.

ANTHONY F. SKIRIUS

Agent of REPUBLIC Insurance Co.

Underwriter of Fire, Auto, Liability,
Workmen's Compensation and Other Kind of Insurance

9204 SO. BROADWAY, LOS ANGELES 3, CALIF.
Phone PLymouth 4-1377

